

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савјет

РЈЕШЕЊЕ

по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта *Телемацх (Telemach)* д.о.о.
Сарајево против привредног субјекта *БХ Телецом (BH Telecom)* д.д. Сарајево

Сарајево,
новембар, 2017. године

Број: 06-26-2-012-95-II/14
Сарајево, 30. новембар 2017. године

На основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка ц), а у вези с чланом 10. став (1) и (2) Закона о конкуренцији («Службени гласник БиХ», бр. 48/05, 76/07 и 80/09), те члана 105. Закона о управном поступку («Службени гласник БиХ», бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка поднесеним од стране привредног субјекта Телемацх д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, 71 000 Сарајево, којег заступа адвокат Лана Делџић, Трг дјецe Сарајева 1, 71 000 Сарајево, против привредног субјекта БХ Телецом д.д., Обала Кулина Бана 8, 71 000 Сарајево, ради утврђивања кршења одредби члана 10. став (2) Закона о конкуренцији, Конкуренцијски савјет поступајући по пресуди Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 019722 15 У од 14.02.2017. године на 14. (четрнаестој) сједници одржаној дана 30. новембра 2017. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Одбија се Захтјев привредног субјекта Телемацх д.о.о. Сарајево, поднесен против привредног субјекта БХ Телецом д.д. Сарајево, ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) Закона о конкуренцији, као неоснован.
2. Одбија се захтјев за накнаду трошкова заступања привредног субјекта Телемацх д.о.о. Сарајево, као неоснован.
3. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у «Службеном гласнику БиХ», службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет је дана 21.05.2014. године под бројем: 06-26-2-012-II/14 запримио Захтјев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтјев) поднесен од стране привредног субјекта Телемацх д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, 71 000 Сарајево (у даљем тексту: Подносилац захтјева или Телемацх), којег заступа адвокат Лана Делџић, Трг дјецe Сарајева 1, 71 000 Сарајево, против привредног субјекта БХ Телецом д.д., Обала Кулина Бана 8, 71 000 Сарајево (у даљем тексту: БХ Телецом) ради кршења одредби члана 10. став (2) Закона о конкуренцији (у даљем тексту: Закон).

Обзиром да је увидом у достављену документацију утврђено да предметни Захтјев није потпун, у складу са одредбом члана 28. став (2) Закона, Конкуренцијски савјет је дана 06.06.2014. године актом број: 06-26-2-012-1-11/14 затражио допуну Захтјева.

Подносилац захтјева је дана 13.06.2014. године поднеском број: 06-26-2-012-2-11/14 доставио тражену допуну.

Након комплетирања Захтјева, Конкурентијски савјет је дана 25.09.2014. године (акт број: 06-26-2-012-3-И/14) Подносиоцу захтјева издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, у смислу члана 28. став (3) Закона.

На основу Захтјева и достављене документације Конкурентијски савјет је оцијенио да није могуће утврдити постојање повреда Закона на које Подносилац захтјева указује, те је донио Закључак о покретању поступка број: 06-26-2-012-5-И/14 дана 25.09.2014. године.

Чланом 41. став (1) тачка ц) Закона је прописано да је након доношења закључка о покретању поступка Конкурентијски савјет дужан донијети коначно рјешење о утврђивању злоупотребе доминантног положаја у року од 4 мјесеца. Надаље, чланом 11. став (2) Закона прописано је да уколико Конкурентијски савјет не донесе рјешење у року из члана 41. став (1) тачка ц), сматра се да се закљученим споразумом односно поступањем привредног субјекта не злоупотребљава доминантан положај. На посебан захтјев привредног субјекта, Конкурентијски савјет у складу са чланом 11. став (3) Закона доноси рјешење да закљученим споразумом, односно поступањем привредни субјекат не злоупотребљава доминантан положај.

Конкурентијски савјет је актом број: 06-26-2-012-72-И/14 од 29.05.2015. године обавијестио странке у поступку да коначно рјешење у поступку није донесено из разлога што се нису могли испунити законом прописани услови за његово доношење, те се поучене о праву из члана 11. став (3) Закона.

Привредни субјекат Телемацх д.о.о. Сарајево је поднио Конкурентијском савјету посебан Захтјев за доношење рјешења у смислу члана 11. став (3) Закона дана 04.08.2015. године под бројем: 06-26-2-012-73-И/14.

Поступајући по Захтјеву за доношење рјешења привредног субјекта Телемацх д.о.о. Сарајево, а имајући у виду напријед наведено, Конкурентијски савјет је констатовао да је рок за доношење коначног рјешења у смислу члана 41. став (1) тачка ц) Закона протекао, те је у складу са чланом 11. став (3) Закона донио Рјешење број: 06-26-2-012-75-И/14 дана 10.09.2015. године према којем се сматра да закљученим споразумом, односно поступањем привредни субјекат БХ Телецом није злоупотребио доминантни положај.

Против наведеног Рјешења Конкурентијског савјета привредни субјекат Телемацх је поднио тужбу Суду Босне и Херцеговине. Суд Босне и Херцеговине, рјешавајући по тужби привредног субјекта Телемацх, је донио Пресуду број: С1 3 У 019722 15 У од 14.02.2017. године (у даљем тексту: Пресуда) којом је уважио тужбу и наведено Рјешење Конкурентијског савјета поништио и вратио на поновно одлучивање.

Конкурентијски савјет је Пресуду запримио дана 17.02.2017. године под бројем: 06-26-2-012-84-И/14.

Овим Рјешењем извршава се предметна Пресуда Суда БиХ узимајући у обзир да, према члану 62. Закона о управним споровима («Службени гласник БиХ», бр. 19/02, 88/07, 83/08 и 74/10), када суд поништи акт против којег је био покренут управни спор, предмет се враћа у стање у којем се налазио прије него што је поништени акт донесен, те је при доношењу новог рјешења везан правним схватањима и примједбама суда у вези с поступком.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекти Телемацх д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, 71 000 Сарајево и БХ Телецом д.д., Франца Лехара 7, 71 000 Сарајево.

1.1. Привредни субјекат Телемацх д.о.о. Сарајево, Подносилац захтјева

Привредни субјекат „Телемацх“ Друштво за пружање услуга у области телекомуникација д.о.о. Сарајево-Илица, улица Цемала Биједића 126, Сарајево, регистрован код Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем: 65-01-0620-08, чији је оснивач БОСНИА БРОАДБАНД С.а.р.л. из Луксембурга и са уписаним основним капиталом од 13.515.534,21 КМ-а (100% оснивачки капитал).

Телемацх је привредно друштво које је активно у пружању телекомуникационих услуга. Један је од телекомуникационих оператера у Босни и Херцеговини, који дистрибуира медијски садржај преко кабловске техничке платформе и пружа услугу приступа интернету и повезане услуге, као и услуге фиксне телефоније претплатницима.

Телемацх је у крајњем власништву фондова којима управљају друштва повезана са друштвом ККР & Цо. Л.П. 9 West 57th Street, Суите 4200, Њујорк, Њујорк 10019, Сједињене Америчке Државе.

1.2. Привредни субјекат БХ Телецом д.д., Сарајево, противна страна

Привредни субјекат БХ Телецом Сарајево, дионичарско друштво, Франца Лехара 7 (раније Обала Кулина бана 8) , 71 000 Сарајево, регистрован је дана 8.1.2002. године на Општинском суду Сарајево, под матичним бројем субјекта 65-02-0012-10 (стари број 1-23391).

Оснивач и већински власник привредног субјекта БХ Телецом је Влада Федерације Босне и Херцеговине.

Основна регистрована дјелатност привредног субјекта БХ Телецом је обављање телекомуникацијских дјелатности.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкуренијски савјет је током поступка примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта («Службени гласник БиХ», бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја («Службени гласник БиХ», бр. 18/06 и 34/10) и одредбе Закона о управном поступку («Службени гласник БиХ», бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), у смислу члана 26. Закона.

Поред наведеног, Конкуренијски савјет је примијенио и одредбе Закона о комуникацијама БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 31/3, 75/06 и 32/10), Референтне интерконекцијске понуде за повезивање на фиксну мрезу БХ Телецома, Правила о интерконекцији број 51/2010 („Службени гласник БиХ“, број 109/10), Правила 67/2012 о моделу ребаланса цијена говорних телефонских услуга у Босни и Херцеговини, Правило РАК број 20/2003 о утврђивању граничних цијена изнајмљених линија у Босни и Херцеговини, Одлука о измјенама и допунама Правило РАК број 20/2003 о утврђивању граничних цијена изнајмљених линија у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 41/03 и 85/05), Одлуке о Политици сектора телекомуникација Босне и Херцеговине за период 2008.-2012.године („Службени гласник БиХ“, број 8/09), Дозволу за јавног оператера фиксне телефоније, Листу оператора са значајном тржишном снагом („Службени гласник БиХ“, број 05/10) те Анализу тржишта завршавања (терминацље) позива у индивидуалне јавне телефонске мреже на фиксној локацији - велепродајни ниво од 31.01.2014. године.

Конкуренијски савјет у складу са чланом 43. став (7) Закона може у сврху оцјене датог случаја користити судску праксу Европског суда правде и одлуке Европске комисије.

3. Поступак пред Конкуренцијским савјетом

Подносилац захтјева у Захтјеву, у битном, наводе сљедеће:

- да је привредни субјекат Телемацх оператер дигиталне и аналогне кабловске телевизије као и један од водећих пружатеља услуга широкопојасног Интернета у Босни и Херцеговини;
- да је привредни субјекат БХ Телецом, проглашен од стране Регулаторне агенције за комуникације БиХ (у даљем тексту: РАК), један од три доминантна оператера у Босни и Херцеговини са значајном тржишном снагом који пружа све телекомуникације услуге и потпуно је вертикално интегриран; да привредни субјекат БХ Телецом поред локалне фиксне мреже, односно кабловске мреже која повезује централе привредног субјекта БХ Телецом из којих се пружају услуге домаћинствима посједује и магистралну мрежу којом међусобно повезује своје централе;
- да алтернативни оператери имају на располагању два начина за пружању фиксних услуга крајњим корисницима и то: да сами изграде своју алтернативну локалну фиксну мрежу или да закључе уговор о повезивању са мрежом привредног субјекта БХ Телецом или другог доминантног оператера;
- да алтернативни оператер у случају изградње властите мреже, било локалне или магистралне, поред улагања у властиту инфраструктуру, мора да обезбиједи претходну сагласност надлежних државних органа (уколико настоји повезати двије општине или два града), локалне самоуправе, привредног субјекта БХ Телецом чија је сагласност неопходна за радове у близини мреже привредног субјекта БХ Телецом као и сагласност станара уколико је ријеч о локалној мрежи;
- да релевантним тржиштем производа предметног поступка Подносилац сматра два тржишта и то тржиште интерконекције на фиксну мрежу БХ Телецома као и тржиште пружања фиксних телекомуникацијских услуга крајњим корисницима док релевантним географским тржиштем сматра подручје Федерације Босне и Херцеговине обзиром да је привредни субјекат БХ Телецом једини учесник који пружа услуге интерконекције на сопствену фиксну мрежу те посједује најразвијенију мрежну инфраструктуру на тржишту Федерације Босне и Херцеговине чиме покрива око 95% домаћинстава на територији градова у којима посједује мрежну инфраструктуру.

Подносилац захтјева у Захтјеву указује на кршење одредби члана 10. став (2) под а), ц) и д) Закона наводећи сљедеће:

- да је, поред обавезе која је прописана РИП документом о успостављању интерконекције у року од 90 дана, протекло пет (5) мјесеци од закључивања уговора привредних субјеката Телемацх и БХ Телецом до успостављања интерконекције;
- да је у међувремену привредни субјекат БХ Телецом одлагао успостављање интерконекције наводећи бројне разлоге као што су одређени тестови за одабрану технологију (ИСДН тестови), годишњи одмори запослених у привредном субјекту БХ Телецом али и неодговарањем на поруке и захтјеве Подносиоца захтјева;
- да је интерконекција успостављена у октобру 2012. године али да је онемогућен нормални рад привредног субјекта Телемацх тако што је, упркос чињеници да је значајно порасла тражња у мрежи Подносиоца захтјева за фиксном телефонијом због пораста броја корисника, привредни субјекат БХ Телецом неосновано одбијао захтјеве привредног субјекта Телемацх за повећањем капацитета линка;
- да су привредни субјекти Телемацх и БХ Телецом те РАК у периоду од октобра 2012. године до априла 2013. године размијенили знатан број дописа у вези наведеног; привредни субјекат БХ Телецом и РАК су наводили да не постоји потреба за проширењем капацитета интерконекције упркос бројним пријавама и доказима о преоптерећености мреже привредног субјекта Телемацх те чињеници да је привредни

- субјекат Телемацх био приморан да плати накнаду за транзитирање до мреже привредног субјекта БХ Телецом по цијени која је знатно већа од тржишне;
- да је данима привредни субјекат Телемацх примао притужбе својих претплатника да их не могу добити из иностранства док је истовремено од привредног субјекта Телемацх тражено да докаже да је постојало преоптерећење;
 - да постоји изричита одредба из уговора о интерконекцији која предвиђа повећање капацитета у случају када долази до повећања промета;
 - да је у читавом овом периоду привредни субјект Телемацх био принуђен да пронађе алтернативне партнере како би усмјерио вишак саобраћаја према мрежи привредног субјекта БХ Телецом те уз недовољне капацитете имао повећани број пропалих позива према и од својих претплатника према мрежи привредног субјекта БХ Телецом и међународним мрежама, а транзитом је био приморан и плаћати знатно веће цијене по минути позива чиме су оштећени крајњи корисници и углед привредног субјекта Телемацх како на тржишту фиксне телефоније, тако и осталих услуга које пружа у пакетима; након више ургенција привредни субјекат БХ Телецом је почео да усмјерава међународни саобраћај директно до мреже привредног субјекта Телемацх;
 - да је након иницијалног повећања капацитета у јануару 2013. године привредни субјекат БХ Телецом одбио да омогући даље повећање капацитета у складу са трендовима повећања, тврдећи да не постоје техничке могућности за проширење капацитета; као одговор на захтјев привредног субјекта Телемацх за проширењем капацитета (упућеног фебруара 2013. године) привредни субјекат БХ Телецом се сагласио са повећањем капацитета али са око 40% нижом пропусном моћи од тражене. Капацитет је повећан 5. априла 2013. године и готово тренутно искориштен; ради наведеног привредни субјекат Телемацх редовно трпи штету због одлагања у поступку интерконекције која се одражава губитком корисника, повећаним укупним трошковима интерконекције (због транзитирања саобраћаја алтернативним рутама) као и штете по углед привредног субјекта Телемацх.

У Захтјеву се даље указује на кршење одредби члана 10. став (2) под б) Закона наводи сљедеће:

- да је у складу са прописима Босне и Херцеговине, уколико жели да обавља радове на проширењу мреже, привредни субјекат Телемацх у обавези (као и било који други оператер), да обезбиједи сагласност јавних комуналних предузећа која већ посједују мрежу на истом простору. Као разлог наведеном истиче се заштита постојеће инфраструктуре; привредни субјекат Телемацх изводи радове како би у догледној будућности могао да конкурише привредном субјекту БХ Телецом тако што би обезбиједио приступ до територије коју претходно покрива само привредни субјект БХ Телецом. Обзиром да је на тај начин привредни субјекат БХ Телецом конкурент привредном субјекту Телемацх привредни субјекат БХ Телецом злоупотребљава наведено право и редовно ускраћује сагласност Подносиоцу захтјева на изградњу мреже. Тако је привредни субјекат БХ Телецом ускратио сагласност преко 12 мјесеци на радовима на територији општине Високо као и на територији општине Какањ приликом реализације пројекта изградње магистралне инфраструктуре што је због саботаже на мрежи од стране Н.Н. лица у једном тренутку довело до потпуног искључења са система бројних дијелова мреже привредног субјекта Телемацх.

Подносилац захтјева такођер указује на повреде одредби члана 10. став (2) под а) и д) Закона путем везане продаје (*bundling*) тако што везана продаја услуга у пакету у случају телекомуникација, која се назива *дуал* или *трипле плау*, подразумијева три услуге - фиксна телефонију, Интернет и ИПТВ телевизија. Када се снизи цијена за пакет наведених услуга то подразумијева да се одређена услуга пружа са додатним попустом за сваку од услуга, а тај попуст се не одобрава кориснику који бира само неке од наведених услуга. Наведена пракса

привредног субјекта БХ Телецом доводи до негативних ефеката за конкуренцију и крајње потрошаче тако што:

- захваљујући развијеној фиксној мрежи може уз изразито ниске трошкове пружити троструку услугу готово сваком кориснику у општинама у којима посједује мрежу;
- посједује и мобилну мрежу (за коју лиценцу посједују само три доминантна оператера), па и приступ мобилној мрежи веже за остале пакете (пакет под називом „Прими“);
- у комбинацији са одбијањем интерконеције те одбијањем повећања капацитета привредни субјекат БХ Телецом онемогућава Подносиоцу захтјева пружање фиксне телефоније својим корисницима кабловске телевизије те утиче негативно на квалитет услуге фиксне телефоније што доводи до последице да корисници фиксне телефоније привредног субјекта Телемацх прелазе привредном субјекту БХ Телецом;
- попуст који привредни субјекат БХ Телецом даје у случају комбиновања услуга узрокује да корисници једне услуге привредног субјекта Телемацх могу да плаћају мање новца мјесечно ако узму све услуге од једног добављача; имајући у виду да је квалитет фиксне телефоније привредног субјекта Телемацх упитан због разних прекида наводи на преузимање корисника привредног субјекта Телемацх за све три услуге;
- да привредни субјекат БХ Телецом даје додатне погодности у случају комбиноване услуге, у појединим случајевима чак 50% у односу на одабир појединачних услуга; поред ових попушта на претплату постоје и додатни попусти уколико се користи БХ Телецом *воице* услуга заједно са ИПТВ услугом;
- да се са просјечним бројем минута (230 минута) које се остварују мјесечно према БХ Телецом фиксној мрежи (што представља искуство привредног субјекта Телемацх са *флат* концептом) додатно штеди цијена за 30 мин (0,66 КМ) (200 минута укључених у иницијални телефонски пакет који се купује самостално) и плус 50 минута према другим фиксним мрежама (што је такођер просјечан број минута привредног субјекта Телемацх по претплатнику према осталим фиксним мрежама) што кошта додатних 1,5 КМ у складу са цијеном по минути терминирања алтернативних оператера; с обзиром да је 1500 минута према свим фиксним мрежама у БиХ укључено у Моја ТВ Пхоне+ и Моја ТВ Фулл+ пакете, корисници комбинованих услуга немају тај додатни трошак као што га имају претплатници на појединачну *воице* услугу привредног субјекта БХ Телецом;
- да се у основној услузи телефоније (уз претплату од 17,55 КМ) додатно наплаћује и више од овог обрачунатог трошка, с обзиром да је цијена према крајњим корисницима према службеном цјеновнику привредног субјекта БХ Телецом *B4/2004* од 15.04.2014. године знатно већа од трошка; истих 50 минута према алтернативним фиксним мрежама се претплатницима појединачне *воице* услуге наплаћује 2,3 КМ, у складу са званичним цјеновником привредног субјекта БХ Телецом;
- да цијена претплате привредног субјекта БХ Телецом за основну телефонију од 17,55 КМ уз додатне бенефите фиксне телефоније који се дају у комбинацији са Моја ТВ пакетом износе $17,55 + 0,66 + 2,3 = 21,51$ КМ док сама ИПТВ услуга за Моја ТВ Пхоне+ пакет износи $26,33 - 21,51 = 4,82$ КМ.

Подносилац захтјева, достављајући своје процјене (обзиром да се сматра релевантим јер располаже са релевантним подацима за цијелу регију као члан *United* групе), истиче да је трошак привредног субјекта БХ Телецом у основном МојаТВ пакету 13 КМ по кориснику са 154 канала које нуде, чиме су у директном губитку ($13 - 4,82 = 8,18$ КМ) по сваком кориснику мјесечно, не рачунајући индиректне трошкове и инвестицију у развој и одржавање саме ИПТВ услуге, а све у односу на појединачну регулирану телефонску услугу кад је споје с Моја ТВ пакетом.

Исто тако, у комбинацији са пакетом Моја ТВ цијена позива према БХ Телецом фиксној мрежи према наведеном службеном цјеновнику привредног субјекта БХ Телецом је нижа од оне у регулираном РИП документу интерконеције на локалном нивоу, а који није економски

оправдан па је преко 99% интерконекција у Босни и Херцеговини једноструко или двоструко терминирање гдје је малопродајна цијена на нивоу 50% велепродајне и ниже.

На основу наведеног Подносилац захтјева указује на унакрсно субвенционисање где се привредни субјекат БХ Телецом својом снагом у једној услузи у којој је изражено доминантан (фиксна телефонија) одриче прихода потпуно, односно чак и уз губитак у односу на самосталну услугу фиксне телефоније да би задржао кориснике који имају могућност преласка на алтернативне оператере док цијену основног фиксног телефонирања за оне кориснике који немају опцију преласка на алтернативне оператере нити су заинтересовани за услугу Моја ТВ, држи на знатно вишој разини, како би разликом финансирао ниску цијену осталих услуга у пакетима.

Подносилац захтјева даље наводи да привредни субјекат БХ Телецом има могућности пружања услуга у преко 700.000 домаћинстава, а комплетна остала кабловска индустрија у мање од 350.000 домаћинстава од којих је мање од 250.000 у Федерацији БиХ који могу бити конкурентни привредном субјекту БХ Телецом. Тако је привредни субјекат БХ Телецом недавно повећао цијену мјесечне претплате најјефтинијег - аналогног телефонског прикључка за физичка лица (основни пакет), у износу од 0,50 КМ (увећање са 9,80 КМ на 10,30 КМ). Имајући у виду да највећи број претплатника управо користи основну понуду, са увећањем цијене тој категорији, привредни субјекат БХ Телецом даје подстицај корисницима да користе троструку услугу (*triple play*), будући да постојећу аналогну понуду чини мање атрактивном али и финансира субвенционисање тржишта која су конкурентнија, односно на којима је могуће угрозити његов доминантни положај.

Према свему наведеном Подносилац захтјева истиче да привредни субјекат БХ Телецом на овај начин:

- претплатнике који користе најосновнију понуду привредног субјекта БХ Телецом заједно са услугом неког другог оператера (нпр. користи аналогни прикључак привредног субјекта БХ Телецом-а и Интернет од привредног субјекта Телемацх), понудом која је само на услузи фиксне телефоније значајно јефтинија од појединачне (укључен велики број минута позива уз претплату и додатне фиксне услуге које се иначе наплаћују), те услуге ИПТВ, само након директних програмских трошкова, подстиче да са привредним субјектом БХ Телецом закључе уговор за обје услуге и тиме уштеде новац;
- може подизати цијену услуге без конкуренцијског притиска обзиром да корисници углавном немају могућност преласка на конкурентну понуду - нпр у Федерацији БиХ услугу фиксне телефоније резиденцијалним корисницима ефективно, преко властите инфраструктуре, нуде још свега два оператера Телемацх и М&Х Цомпану који покривају само око 30% домаћинстава, а имајући у виду да подизање цијене нема економског резона са становишта саме фиксне телефоније али да исто представља начин надокнаде губитака остварених на тржиштима која јесу конкурентна;
- умањује економску исплативост консолидације мањих кабел оператера, односно отежава самостални улазак нових кабел оператера (који покривају око 20% домаћинстава на којем дјелује привредни субјекат БХ Телецом) на тржиште фиксне телефоније те тако задржава високих 96,1% тржишта фиксне телефоније ограничавајући конкурентски притисак само на издвојене зоне које покривају привредни субјекти Телемацх и М&Х Цомпану;
- преко корисника на тржишту гдје нема адекватну конкуренцију, повећањем цијене обезбјеђује додатни финансијски приход којим може да финансира снижену, чак потенцијално предаторску цијену *triple play* услуге.

Подносилац захтјева додаје да постоји оправдана сумња да привредни субјекат БХ Телецом намерава да корисницима нуди бесплатне услуге телефоније које би биле условљене њиховим

везивањем за широкопојасну услугу привредног субјекта БХ Телецом којом би повратио дио губитка преко корисника који искључиво користе аналогни телефонски прикључак.

Оваквим пословањем привредни субјекат БХ Телецом би истовремено умањео губитак профита који му на тржиштима телефоније наносе бесплатна софтверска рјешења, извршио планирано реструктурирање корисника ка широкопојасним (профитабилнијим/модернијим) услугама и у потпуности избацио са тржишта алтернативне оператере, који нису у могућности да нуде бесплатне услуге јер немају исту финансијску снагу и опсег услуга као привредни субјекат БХ Телецом (а којима је претходно онемогућио развој користећи свој положај као неопходног пружаоца инфраструктурних услуга - одуговлачењем интерконеције, ометањем услуга итд.).

Конкуренијски савјет је оцијенио да на основу Захтјева и достављене документације није могуће утврдити постојање повреда Закона на које Подносилац захтјева указује, те је донио Закључак о покретању поступка број: 06-26-2-012-5-П/14 дана 25.09.2014. године (у даљем тексту: Закључак).

У складу са релевантим одредбама Закона, Конкуренијски савјет је доставио Закључак Подносиоцу захтјева, дана 29.09.2014. године актом број: 06-26-2-012-10-П/14, а у складу са чланом 33. став (1) Закона је доставио Закључак и Захтјев привредном субјекту БХ Телецом, дана 29.09.2014. године актом број: 06-26-2-012-9-П/14.

Привредни субјекат БХ Телецом је у два наврата упутио захтјеве за продужењем рока за доставу траженог одговора и то поднеском који је запримљен под бројем: 06-26-2-012-11-П/14 дана 02.10.2014. године и поднеском број: 06-26-2-012-13-П/14 дана 14.10.2014. године.

Конкуренијски савјет је оба пута оцијенио оправданим разлоге због којих је тражено продужење рока те исте одобрило актом број: 06-26-2-012-12-П/14 дана 03.10.2014. године и актом број: 06-26-2-012-14-П/14 дана 15.10.2014. године.

У остављеном року привредни субјекат БХ Телецом је доставио одговор дана 21.10.2014. године поднеском број: 06-26-2-012-15-П/14, а затим и допуну одговора дана дана 22.10.2014. године поднеском број: 06-26-2-012-16-П/14.

Конкуренијски савјет је актом број: 06-26-2-012-17-П/14 дана 30.10.2014. године доставио Подносиоцу захтјева очитовање друге стране. Привредни субјекат Телемацх је дана 04.11.2014. године актом број: 06-26-2-012-18-П/14 Конкуренијском савјету молбу за продужењем рока за доставу очитовања на достављени поднесак на који је Конкуренијски савјет одговорио позитивно дана 07.11.2014. године поднеском број: 06-26-2-012-19-П/14.

Подносилац захтјева је доставио изјашњење на наведено дана 13.11.2014. године поднеском број: 06-26-2-012-20-П/14.

Привредни субјекат БХ Телецом у достављеном Одговору на Захтјев наводи да Подносилац захтјева није искористио право и обавезу да покрене поступак пред РАК-ом обзиром да су Референтном интерконејском понудом (у даљем тексту: РИП документ) уређени односи страна у вези са рјешавањем спорова, да на тржишту фиксне телефоније има 16 оператера те да нити један не може самостално пружати услуге телефоније без успостављања најмање једне интерконејције путем које мора могућити размјену позива са корисницима других мрежа те да је РАК у документу Анализа тржишта завршавање (терминације) позива у индивидуалне јавне телефонске мреже на фиксној локацији – велепродајни нивоу од 31.01.2014. године утврдио да Подносилац захтјева, односно укупно 10 алтернативних оператера имају значајну тржишну снагу (СМП) на анализираном тржишту.

Надаље, у одговору на Захтјев, осталим поднесцима као и изјашњењима током усмене расправе привредни субјекат БХ Телецом, у битном, наводи:

а) у вези кашњења реализације интерконекије:

- да прије реализације сваке интерконекије сам процес тестирања и вријеме завршетка тестова овиси о техничком степену развијености оператора и капацитета техничког особља с обзиром да се у већини случајева мора обавити међусобно усклађивање и провјерити компатибилност опреме како би свака интерконекија успјешно функционисала у корист крајњих корисника;
- да је након достављања непотпуног Захтјева за интерконекију привредни субјекат БХ Телецом у два наврата дана 20.02.2012. године и дана 14.03.2012. године упутио привредном субјекту Телемацх акт да уреди Захтјев за интерконекију што је исти учинио е-маилом, а затим и службено дана 02.03.2012. године и дана 06.04.2012. године након чега је привредни субјекат БХ Телецом без одлагања прихватио Захтјев за интерконекију и о томе писменим путем обавијестио привредни субјекат Телемацх чиме је ретроактивно, односно не чекајући проток рока који је требао тећи од пријема уредног Захтјева за интерконекију одредио почетак преговора за 26.03.2012. године (док је по року који је прописан РИП документом почетак тестирања требао бити 13.04.2012. године);
- да је дана 27.03.2012. године привредни субјекат БХ Телецом упутио својој надлежној служби налог за испитивање техничке могућности која је окончана позитивним одговором те је Уговор о интерконекији потписан дана 19.04.2012. године који је ступио на снагу након обостраног потписивања дана 23.04.2012. године;
- да је договорени датум за почетак тестирања незванично појмерен на 12.06.2012. године обзиром да су сарадници Подносиоца захтјева задужени за тестирање сигнализације могли бити на располагању само у том термину; привредни субјекат БХ Телецом је у том периоду подигао Е1 системе и то: 15.05.2012. године на СС Башчаршија и дана 21.05.2012. године СС Алипашино поље;
- да је разлог другог одлагања био квар мјерног инструмента на страни привредног субјекта БХ Телецом те је након уклоњеног проблема дана 21.06.2012. године завршено тестирање сигнализације по процедури нивоа 2 и нивоа 3;
- да се у периоду од 21.05.2012. године до 25.06.2012. године повезивање привредног субјекта Телемацх на СС Алипашино поље није могло реализирати због проблема на физичком нивоу те због хардвертског проблема на једном 2Мбпс систему на страни привредног субјекта Телемацх; након што је на опреми привредног субјекта Телемацх извршена неопходна реконфигурација и замјена опреме, створени су услови за почетак тестирања сигнализације нивоа 4 - по препоруци Q.784;
- да је дана 27.06.2012. године остварена прва говорна веза према привредном субјекту Телемацх;
- да је привредни субјекат БХ Телецом започео тестирања са своје стране дана 03.07.2012. године;
- да је привредни субјекат Телемацх остварио прву говорну везу према привредном субјекту БХ Телецом што је био предуслов за наставак тестирања позива од привредног субјекта Телемацх;
- да привредни субјекат Телемацх није успјешно извршио извођење *END.TO.END ISUP* тестова, по Q.788 стандарду, али је обавијестио привредни субјекат БХ Телецом да је предузео мјере на промјени конфигурације свог система, како би тестови по Q.788 стандарду у поновљеном тестирању били успјешно завршени; *END TO END ISUP* тестови су РлП документу, између осталог, обавезни те сви оператори морају успјешно окончати ове као и све остале тестове;
- да привредни субјекат Телемацх неосновано наводи да је привредни субјекат БХ Телецом инсистирао на непримјењивим тестовима за одабрану технологију те није успјешно извршио извођење ових тестова тврдећи да они нису примјењиви на Телемацх мрежи јер он као оператор не пружа нити у будућности намјерава пружати услуге ИСДН; наведени тестови су успјешно реализовани са свим интерконекованим операторима, обзиром да алтернативни оператори морају обезбједити реализацију

позива према мрежи привредног субјекта БХ Телецом која има ИСДН кориснике те су ради неометане комуникације с њима ови тестови неопходни; поред наведеног, наведени тестови су један од услова приступа физичкој мрежи привредног субјекта БХ Телецом и обавеза сваког оператора који потпише Уговор о интерконекцији;

- да је привредни субјекат Телемацх тако накнадно предузео мјере на промјени конфигурације свог система, како би тестови по Q.788 стандарду у поновљеном тестирању били успјешно завршени; промјена конфигурације је требала трајати 2-5 радних дана, када се могло наставити са тестовима; како су стране увидјеле да се тестирање из напријед наведених разлога које леже на страни привредног субјекта Телемацх неће обавити у предвиђеном року, у складу са чланом 17. РлП-а, дана 26.07.2012. године, стране су обострано потписале Сагласност о продужењу рока тестирања у којом су све напријед наведене чињенице потврдиле те се сагласиле да ће се процес тестирања окончати у року од 30 дана од дана обостраног потписивања сагласности и да наведено продужење рока не може представљати правни основ за покретање било каквих спорова у будућности с било које стране; тестирање је требало бити окончано 30 дана од обостраног потписивања, до 26.08.2012. године, међутим, тестови су успјешно окончани са десетак дана закашњења, дана 04.09.2012. године на приступној комутацији СС Башчаршија, односно 11.09.2012. године за приступној комутацији СС Алипашино поље;
- да је успостављање интерконекције мрежа врло сложен пројекат, у техничко-технолошком смислу; да се наведени период поклапа са сезоном годишњих одмора у привредном субјекту БХ Телецом када је уобичајено да се телефонским путем замоли оператор за разумијевање у кашњењу од пар дана за одређену активност, што је и у конкретној ситуацији вјероватно било учињено; привредни субјекат БХ Телецом је, с друге стране, имао разумијевања када је у току самог процеса тестирања, дана 12.07.2012. године дошло до промјене овлашћеног лица за заступање привредног субјекта Телемацх; такве околности које одгађају неке кораке у сарадњи за пар дана сматрају је уобичајном пословном праксом на коју партнери међусобно слободно рачунају;
- да у периоду од 26.08.2012. године (до када је према споразуму требало бити окончано тестирање) до 11.10.2012. године (када је интерконекција успостављена), након промјене конфигурације система привредног субјекта Телемацх обављено тестирање исправног рутирања података на примјењену конфигурацију дигиталних комутација из члана 10. Прилога 6 РлП-а, те тестирање начина обрачуна из члана 11. Прилога 6. РлП-а; при томе су откривени одређени проблеми на интерфилинг апликацији (апликација за обрачун интерконекцијског саобраћаја) на страни привредног субјекта БХ Телецома, који су откоњени у најкраћем року, те је тестирање успјешно окончано дана 28.09.2012. године, а интерконекција успостављена након кумулативног испуњења услова из члана 18. РИП документа, дана 11.10.2012. године.

б) у вези повећања интерконекцијских линкова

- да су тврдње Подносиоца захтјева да је привредни субјекат БХ Телецом опструирао рад истог одбијајући захтјев за проширење капацитета неосноване; наиме, у дијелу Прилога 4 - Планирање и наручивање капацитета РИП документа се утврђује да се планирање саобраћаја алтернативних оператора врши на бази квартала, а доставља сваких пола године; планови се размијене и усагласе путем е-маилова те привредни субјекат БХ Телецом наведене планове анализира и одобрава у складу са тренутном расположивошћу капацитета на приступним комутацијама (ТДМ портови). По основу усаглашених и одобрених планова оператор врши њихово наручивање, привредни субјекат БХ Телецом је обавезан извршити повећање само за оне капацитета које је претходно одобрио, што у случају привредног субјекта Телемацх није био случај;

- да је услуга интерконекције оператора Телемацх на фиксну мрежу привредног субјекта БХ Телецом реализована 11.10.2012. године, а привредни субјекат Телемацх је проширење капацитета захтијевао одмах по протеклу 7 дана од почетка рада, 19.10.2012. године; обзиром да је према одредбама РлП документа проширење капацитета могуће почетком првог наредног квартала, у складу са одобреним планом, привредни субјекат БХ Телецом је исто прво проширење капацитета привредног субјекта Телемацх реализовао са постојећа 4 на 7 Е1 линкова одмах након што је наступио наредни квартал, у јануару 2013. године; сваки идући квартал оператору Телемацх реализовани су нови капацитети, у просјеку за 3 Е1 квартално, тако да у овом тренутку привредни субјекат Телемацх користи укупно 20 Е1 водова те је нови захтјев за проширење управо у фази реализације;
- да је, поводом жалби привредног субјекта Телемацх на преоптерећеност линкова које је упућивао привредном субјекту БХ Телецом, анализом утврђено да Телемацх није оптимално и равномјерно рутирао саобраћај према мрежама привредног субјекта БХ Телецом, будући да је од укупно двије тачке приступа остварене преко двије комутације, привредни субјекат Телемацх преко једне комутације рутирао свега 0,96 % укупног полазног саобраћаја из мреже привредног субјекта Телемацх у мрежу привредног субјекта БХ Телецом, у мјесецу октобру 2012. године, док је за мјесец новембар овај постотак износио 3,68% укупног саобраћаја из мреже привредног субјекта Телемацх у мрежу привредног субјекта БХ Телецом; привредни субјекат БХ Телецом не може утицати на начин рутирања саобраћаја од стране других оператора, а неоптимално рутирање може довести до загушења на линковима; знатно је више саобраћаја слао преко комутације СС Алипашино поље у односу на комутацију СС Башчаршија, ризикујући на тај начин појаву загушења;
- да је поступајући по жалби привредног субјекта Телемацх РАК затражио од привредног субјекта БХ Телецом очитовање на наводе; поводом затраженог изјашњења исти је навео и документирао чињенично стање на основу којег је РАК својим дописом број: 05-29-300-7/12 од 10.12.2012. године доставио поспратни акт Проширење постојећих интерконекцијских капацитета број 05-29-3000-6/12 од 07.12. 2012. године те обавијестио привредне субјекте Телемацх и БХ Телецом, између осталог, да је *„Евидентно неравномјерно оптерећење линкова којима је Телемацх прикључен на мрежу БХ Телецома, тако да се проблем загушења којег наводи Телемацх може ријешити и у оквиру постојећих линкова, прерутирањем саобраћаја, што је одговорност Телемацха, а не БХ Телецома“* те да РАК *„сматра да је БХ Телецом дужан да омогући реализацију интерконекцијских капацитета у складу са процедурама дефинисаним у Прилогу 4, те да се расподела капацитета одвија у складу са објективним ТДМ капацитетима комутација БХ Телецома при чему БХ Телецом треба да води рачуна и о плановима проширења интерконекцијских капацитета других оператора. У таквим условима рационално кориштење већ постојећих капацитета представља првенствено интерес Телемацха.“*
- да привредни субјекат Телемацх није једини интерконектовани оператор на мрежи привредног субјекта БХ Телецом, као и то да расположиви ТДМ портови на приступним комутацијама привредног субјекта БХ Телецома нису неограничени; привредни субјекат БХ Телецом константно врши анализу планирања капацитета свих осам алтернативних оператора и уз велике напоре покушава реализовати захтјеве оператора за новим капацитетима у складу са техничким могућностима и властитим потребама за истим, што захтијева правовремено планирање и прерасподјелу капацитета; већ дужи временски период привредни субјекат БХ Телецом нема довољно капацитета да подмири све потребе алтернативних оператора, што је евидентан проблем за све стране; тренутно је у фази реализације пројекта, на основу којег ће се у складу са налогом РАК-а, РИП документ допунити дијелом који ће регулисати обезбјеђење интерконекције на ИП нивоу, што ће у будућности довести до рјешења проблема недостатка интерконекцијских капацитета.

c) у вези преусмјеравања долазног међународног саобраћаја:

- да је привредни субјекат Телемацх 10.01.2013. године упутио привредном субјекту БХ Телецом писмени акт - Преусмјеравање саобраћаја, у којем захтијева да међународни саобраћај према Подносиоцу захтјева привредни субјекат БХ Телецом транзитира путем привредног субјекта ХТ Мостара умјесто преко оператора Анекс; уз овај акт је у прилогу достављен акт привредног субјекта ХТ Мостар у коме исти изражава спремност да прихвати долазни међународни саобраћај и терминира га у мрежу привредног субјекта Телемацх директним интерконкцијским националним и регионалним линковима; Овакав захтјев, сматра привредни субјекат БХ Телецом, није био у складу са принципима интерконекције обзиром да оператор који транзитира међународни саобраћај, у овом случају БХ Телецом, за мрежу неког од оператора (у овом случају привредни субјекат Телемацх), сам одабере руту за усмјеравање на основу важећих уговора и понуђених комерцијалних увјета под којима други оператори нуде услугу транзитирања и терминирања међународног саобраћаја у наведену мрежу. Обзиром да у конкретном случају наведени захтјев није био прихватљив за БХ Телецом с комерцијалног аспекта привредни субјекат БХ Телецом је одмах понудио да се терминација саобраћаја врши директно у мрежу привредног субјекта Телемацх те је понудио закључивање одговарајућег додатка Уговора о интерконекцији који је потписан 11.01.2013. године;
- да је цијена терминирања међународних позива у мреже привредног субјекта БХ Телецом и оператора у БиХ предмет комерцијалног договора, у складу са одредбама РИП документа; транзит и терминирање међународног саобраћаја у мреже привредног субјекта БХ Телецом, а тако и у мреже других оператора у БиХ представља комерцијални договор између страна и за исте РАК не дефинише цијене; наведене услуге подразумјевају комерцијални договор између оператора, а за реализацију се морају испунити 2 услова: да постоје реализовани интерконекцијски линкови за међународни саобраћај и да је понуђена цијена терминације међународног саобраћаја у мрежу оператора најнижа на тржишту, како би оператор транзитер међународног саобраћаја (БХ Телецом) имао пословни интерес да директно усмјери саобраћај на мрежу у којој међународни позив терминира; Привредни субјекат БХ Телецом у временском периоду на који се Подносилац захтјева жали није имао реализован интерконекцијски линк за међународни саобраћај са наведеним оператором обзиром да Телемацх приликом подношења Захтјева за интерконекцију није захтјевао наведену услугу; до момента уговарања и успоставе интерконекцијског линка за међународни саобраћај БХ Телецом је имао право да међународни саобраћај за мрежу Телемацха рутира односно транзитира преко оног оператора који је на тржишту нудио најнижу цијену терминације међународних позива у Телемацх мрежу, а са којим је БХ Телецом имао расположиве интерконекцијске капацитете за међународни саобраћај (у конкретном случају то је био привредни субјект Еуропронет).

Захтјев привредног субјекта Телемацх према привредном субјекту БХ Телецом да се међународни саобраћај за његову мрежу транзитира преко оператора ХТ Мостар је у супротности са напријед наведеним принципима интерконекције и пословном праксом коју имају оператори који послују у овом сегменту и исти је од стране привредног субјекта БХ Телецом одбијен. Поред навреденог, Телемацх у то вријеме није имао закључен уговор о интерконекцији са привредним субјектом ХТ Еронет што се утврђује из документа РАК-а: Анализа тржишта завршавања (терминацље) позива у индивидуалне јавне телефонске мреже на фиксној локацији - велепродајни ниво од 31.01.2014. године гдје се на страни 16. даје званичан преглед важећих уговора о интерконекцији на дан 31.03.2013. године обзиром да је предуслов да се привредном

субјекту Телемацх врши директно транзитирање међународног саобраћаја закључивање додатка уговора о интерконекцији којим би се регулисала услуга терминације саобраћаја у мрежу Телемацха која није обавезна услуга према РИП документу него се пружа уколико стране постигну комерцијални споразум. Привредни субјекти Телемацх и БХ Телецом наведену услугу нису имали уговорену у тренутку његовог инсистирања да се изврши прерутирање саобраћаја; привредни субјект БХ Телецом је одмах изашао у сусрет Подносиоцу захтјева чињеницом да је исти дан након запримања дописа привредног субјекта Телемацх потписао са своје стране Додатак уговора о интерконекцији којим се уговара наведена услуга.

Надлежна служба БХ Телецома упутила је налог за имплементацију услуге из Додатка уговора актом Налог за измјену рутирања међународног саобраћаја према крајњим корисницима оператора Телемацх број: 04.3-3.4- 3296/18-12 АМ, од 15.01.2013. године; у вези истог, надлежно техничко особље БХ Телецома је извршило провјере и установљено је да постојећа интерконекција мрежа БХ Телецома и Телемацха не подржава овакву могућност јер привредни субјекат Телемацх није био интерконектован на одговарајуће комутације БХ Телецома те је доставила писмени акт: Извјештај о реализацији Налога за измјену рутирања међународног саобраћаја за оператора Телемацх број: 08.2.2-3-4-3296/19-12 ХХ од 18.01.2013.године; након тога је извршена дирекција за технологију и развој сервиса БХ Телецома, након пријема извјештаја, исти дан доставила надлежној Дирекцији БХ Лине писмени акт - Налог за измјену роутинг плана за међународни саобраћај оператора Телемацх, број: 04.3-3.4-3296/19-12 АМ од 18.01. 2013.године на који начин је обезбијеђено да се премости проблем на начин да се долазни међународни саобраћај према крајњим корисницима Телемацха, који се транзитирао преко оператора Анекс, рутира преко оператора Еуропронет, што је несумњиво и неспорно слобода избора БХ Телецома; е-маилом од 18.01.2013. године обавијештен је Телемацх (Есад Ћосовић), да ће се долазни међународни саобраћај даље транзитирати преко привредног субјекта Еуропронет; како би се омогућио и овај вид интерконекције на основу потписаног Додатка извршена су потребна тестирања, набавка неопходних уређаја и подешавања на системима, све у сарадњи са привредним субјектом Телемацх те је дана 08.05.2013. године реализована услуга према потписаном Додатку уговора која уредно функционише до данас; проблем код успоставе међународних позива на који се жалио Подносилац захтјева је био евидентиран и отклоњен у року од пар дана и радило се искључиво о међународним долазним позивима на пренесене бројеве у Телемацх мрежу, а проблем је био у партнерској мрежи преко које је БХ Телецом транзитирао позиве према привредном субјекту Телемацх;

Привредни субјекат БХ Телецом сматра неоснованим и тврдње Подносиоца захтјева да је Телемацх усљед недостатка капацитета био принуђен да пронађе алтернативне партнере како би усмјерио вишак саобраћаја према и из мреже БХ Телецома и да је због транзита морао плаћати веће цијене позива по минути чиме су оштећени крајњи корисници и углед Телемацха обзиром да:

- привредни субјекат БХ Телецом нема никакве директне везе са рутама путем којих привредни субјекат Телемацх врши рутирање свог саобраћаја јер је та услуга предмет уговора склопљених између Телемацха и трећих оператора; искључива је одговорност сваког оператора да свој саобраћај преусмјерава слободним рутама преко успостављених интерконекција са другим операторима и тако спрјечава пропале позиве и штити свој углед те се ни по којем основу штета по углед Телемацха не може ставити на терет БХ Телецома који у датим моментима није имао толико линкова колико је Телемацх захтијевао у количинама које су превазилазиле расположиве капацитете нити су захтјеви оператора за датом количином линкова били раније одобрени усаглашеним

планом; ако су позиви привредног субјекта Телемацх пропадали преко алтернативних оператора он је имао могућност да их усмјери и преко било којег од друга два доминантна оператора ХТ Мостара или Телекома Српске гдје је засигурно гарантована премиум квалитета те је могао добити цијену транзита по истој цијени која је регулисана РИП документом и износи 0,01 КМ. Поред ова два доминантна, могао је захтјевати интерконекцију и транзит са било којим од 7 интерконектованих алтернативних оператора са којима БХ Телецом има интерконекцију;

Сходно наведеном тврдња да је Телемацх морао плаћати знатно већу цијену за транзитирање позива од тржишне је нетачна обзиром да је чланом 4. Прилога 6 РИП документа прописано да „У случају да Оператор испоручи већу количину саобраћаја од планиране БХ Телецом не може гарантовати договорени квалитет услуга. У вези са квалитетом услуга које се дају овим РИП-ом Оператор самостално и у потпуности одговара за неодговарајуће димензионирање интерконекцијских водова. Оператор се обавезује димензионирати интерконекцијске водове за максималне губитке од 1% у току главног саобраћајног сата.“

У Захтјеву, према наводима привредног субјекта БХ Телецом, није јасна веза између оштећења крајњих корисника и повећања трошкова Телемацха за транзит будући да његови корисници плаћају малопродајну цијену дефинисану цјеновником Телемацха која се не мијења нужно у директној овисности од повећања његових трошкова транзита саобраћаја што потврђује чињеница да Телемацх није повећавао малопродајне цијене својим корисницима. Привредни субјекат Телемацх је могао имати само мању зараду у разлици цијене али је то „проблем“ сваког оператора који свакодневним праћењем понуда рутира саобраћај рутама које су му најисплативије.

Привредни субјекат БХ Телецом сматра неутемељеним наводе да Подносилац захтјева редовно трпи штету која се огледа у губитку корисника повећањем укупних трошкова интерконекције и штетом по углед привредног субјекта Телемацх. У прилог томе привредни субјекат БХ Телецом наводи чињенице да је у периоду интерконекције на БХ Телецом мрежу у мрежу Телемацха путем услуге Преносивости бројева пренесено близу 5000 бројева док је у обрнутом смјеру, из мреже Телемацха у мрежу БХ Телецома, у истом периоду, пренесено укупно 48 бројева. Из Анализа тржишта завршавања (терминације) позива у индивидуалне јавне телефонске мреже на фиксној локацији од 31.01.2014. године РАК је уврдио да је у укупном приходу оствареном од терминације саобраћаја на крају првог квартала 2013. године највеће тржишно учешће остварио оператор Телемацх и то од закључења интерконекције у првој половини 2012. године са 0,19% на 0,95% у ИК 2013., те највеће тржишно учешће (0,78%) према количини терминираних саобраћаја у властиту мрежу у односу на укупни терминирани саобраћај у Босни и Херцеговини као и према броју прикључака има оператор Телемацх, и то у првој половини 2012. године 0,15% попоео се на ИК 2013 0,78%.

Привредни субјекат БХ Телецом када је ријеч о пружању малопродајних услуга, између осталог, наводи:

- да привредни субјекат БХ Телецом од 2011. године константно биљежи пад учешћа у домену фиксне телефон те да је у 2013. години забиљежио највећи пад када се пореди са учешћем у 2012. години, и то за 1,86%; у периоду од 2011. године до 2013. године БХ Телецом је изгубио укупно 2,82% учешћа у тржишту док су у истом периоду алтернативни оператори освојили 3,74% тржишта; да алтернативни оператори у истом раздобљу константно биљеже раст тржишног учешћа у домену фиксне телефоније, тако је у 2013. години забиљежен највећи раст у односу на 2012. годину и то за 2,23%, што је готово једнако збиру изгубљеног учешћа доминантних оператора;
- да је креирање оговарајућег маркетинг микса комбинацијом појединачних продуката из понуде, односно пракса пакетирања ("bundling") у развоју нових продуката и унапријеђењу порифолија услуга телеком оператора која у телекомуникацијској

индустрији подразумјева комбинирање услуга телефоније, ТВ-а и интернет-а данас популарна и општеприхваћена стратегија чији је примарни циљ смањење одлива корисника; концепт се може користити као алат представљања тарифа и услуга телеком индустрије опћенито, (*извор*, студија The Dynamic Effects of Triple Play Bundling in Telecommunications - Динамички ефекти пакетирања „triple play” услуга у телекомуникацијама, објављено у 2012. години од аутора Jeffrey Prince);

- да у региону сви оператори, који су уједно фиксни и мобилни, користе исте принципе код креирања продуката - bundle 3play, 4play (Т-Цом, ВИП, МТС; у БиХ: М:тел, БлицНет);
 - да привредни субјекат БХ Телецом (у складу у са лиценцама и другим прописима) нуди мобилне телефонске услуге кроз појединачну понуду али и кроз *bundle* у виду МојаТВ Преми пакета с циљем да награди лојалност корисника и омогући им остварење уштеде трошкова у случају да користе више услуга БХ Телецома; корисници нису условљени да користе све услуге у пакету, имају право избора услуге или пакета који одговарају њиховим потребама и платежној моћи;
 - да је праћењем података о пренесеним бројевима у домену фиксне телефоније, а према извору http://192.168.31.40/main_login.php, у периоду јануар 2013. - септембар 2014, укупно пренесено 5.544 бројева у фиксну телефонију осталих оператора који нуде услугу фиксне телефоније; од тога 79% бројева пренесено је у фиксну телефонију оператора Телемацх, док је за исти период у фиксну телефонију БХ Телецома пренесено само 132 броја и то нити један из фиксне телефоније оператора Телемацх; тако БХ Телецом пренесе у другу мрежу цца 42 броја за сваки број који преузме у своју фиксну мрежу; за остале доминантне операторе, износ пренесених бројева знатно је већи од износа примљених бројева фиксне телефоније;
- С друге стране сви алтернативни оператори имају позитиван омјер пренесених и примљених бројева фиксне телефоније (сви алтернативни оператори преузму знатно више фиксних бројева него што их пренесу); највећи омјер има привредни субјекат Телемацх гдје се процјењује да за сваки пренесени број прими преко 4.000 нових бројева у своју фиксну телефонију.

Привредни субјекат БХ Телецом наводи, позивајући се на годишњи извјештај Регулаторне агенције за комуникације БиХ за 2013. годину, који је доступан на веб адреси <http://Rak.ba/bos/index.php?uid=1272548129>, да је на тржишту Босне и Херцеговине закључено са 2013. годином дјеловао је 69 давалац Интернет услуга, 78 лиценцираних мрежних оператора што је повећање за 11 оператора у односу на претходну годину и 13 оператора са дозволом за обављање дјелатности даваоца фиксних јавних телефонских услуга, што је исто као и претходне године али за 2 више у односу на 2011. годину. БХ Телецом и Телемацх имају велики број конкурената на различитим подручјима који се специјализирају за пружање различитих услуга, из чега је очигледно да је конкурентност изузетно висока, са тенденцијом повећања из године у годину.

Привредни субјекат БХ Телецом наводи да је Подносилац захтјева први комерцијализирао *flat* принцип у пружању услуга Интернет приступа те и даље диктира услове на тржишту континуираним активностима на повећању броја пакета услуге, повећању брзина, по знатно повољнијим цијенама. При уласку на тржиште фиксне телефоније Телемацх је први понудио фиксну говорну телефонску услугу базирану на „flat” принципу.

Фиксну телефонску услугу корисници привредног субјекта Телемацх не могу користити као засебну услугу, тј. условљени су кориштењем кабловске ТВ услуге (одвојено или у пакету) или су уз кориштење фиксне телефонске услуге засебно, у обавези платити накнаду у износу од 14,50 КМ са ПДВ коју привредни субјекат Телемацх дефинише као накнаду за одржавање система. Разлика у цијени мјесечне претплате за фиксну телефонску услугу (22,50 КМ) и цијене претплате за пакет Дуо Тел Гранде (27,50 КМ), која укључује телефонску и ТВ услуге, је 5,00 КМ. На тај начин привредни субјекат Телемацх продајну политику базира на томе да

појединачну услугу телефоније значајно „поскупљује“ додатном накнадом одржавања система те на тај начин потенцијалним корисницима сугерише кориштење пакета услуга као што су „Дуо“ пакети како би корисници за додатни „значајно мали износ новца“ добили „значајно веће бонусе и укључене услуге/функционалности“.

Привредни субјекат Телемацх тако даје кроз *bundle* понуду попуст до 47% у односу на појединачно пружање услуга. Попусте које БХ Телецом даје својим корисницима на услуге кроз бундле понуду нису 50% и знатно су нижи у односу на попусте које корисницима даје Телемацх. Попусте до нивоа 50% на мјесечну накнаду за услуге БХ Телецом даје у склопу акцијских понуда на ограничени временски период до три мјесеца. Комерцијализација акцијских понуда је у складу са позитивним законским прописима тј правилима и одредбама РАК-а.

Телемацх користи исту методологију, кроз акцијске понуде стимулише кориснике на кориштење услуга, али субвенционира мјесечне наканде на знатно дужи период (до 6 мјесеци), уз чињеницу да су акцијске понуде у случају Телемацха много чешће и вишеструко радикалније у смислу попушта који се дају на износ мјесечне наканде за услуге.

Надаље, БХ Телецом на подручју свог дјеловања које је географски регионално концентрисано око центара у Сарајеву, Зеници, Мостару, Тузли, Травнику, Горажду, Брчком и Бихаћу има и даље вишеструко већи број корисника фиксне телефонске услуге (појединачно) него корисника мултимедијалне услуге - *bundle* (ИПТВ, фиксна тел, интернет). На примјеру Сарајева и Зенице, дакле на подручју преклапања интереса БХ Телецома и Телемацха, број корисника БХ Телецома показује да је омјер фиксне телефонске услуге и даље значајно у предности у односу на број корисника ИПТВ услуге (у Сарајеву 81,35% фиксне у односу на 18,65% ИПТВ корисника; у Зеници 64,35% фиксне у односу на 35,65% ИПТВ корисника). Ови подаци према мишљењу привредног субјекта БХ Телецом демантују да БХ Телецом цијену основног фиксног телефонирања држи на знатно вишој разини, за оне кориснике који немају опцију преласка на алтернативне операторе, како би разликом финансирао ниску цијену осталих услуга у пакетима. Посматрано са аспекта укупног тржишног потенцијала, БХ Телецом у сегменту ТВ услуга кроз понуду мултимедијалне услуге (*bundle* ИПТВ, фикс.тел, интернет) на овом подручју покрива 13,5% тржишта у Сарајеву, односно 20% тржишта у Зеници (процјењена величина тржишта по броју домаћинстава на бази подака Федералног завода за статистику).

Укупно тржишно учешће БХ Телецома у сегменту фиксне телефонске услуге је још увијек значајно веће у односу на тржишно учешће у сегменту ТВ услуга (бундле понуде), првенствено из разлога што је БХ Телецом изворно на тржишту наступао као оператор фиксне, мобилне телефонске услуге и интернета, на којем је Подносилац захтјева већ имао значајан тржишни удио у сегменту ТВ услуга захваљујући аквизицијама кабловских оператора БХ Цабле Нет, Глобал Нет и Елоб, који су покривали већински дио тржишта на подручјима интереса на којима привредни субјекат Телемацх и данас дјелује. БХ Телецом тако нема толику прогресију у сегменту ТВ услуга, обзиром на већ наведену чињеницу да је БХ Телецом на тржиште ТВ услуга комерцијално ушао почетком 2010. године, на којем су већ егзистирали кабловски и алтернативни оператори са ИПТВ услугом.

Тржишно учешће БХ Телецома у сегменту ТВ услуга (мултимедијална услуга) према процјени БХ Телецома, на бази броја домаћинстава у ФБиХ, је крајем 2013. године износило свега 12,9%;

У вези са цијеном претплате привредни субјекат БХ Телецом истиче да је посљедњи од три доминантна оператора који је повећао цијену мјесечне накнаде основног пакета фиксне телефонске услуге, које је реализовано тек од 01.01.2014.године, за разлику од друга два доминанта оператора који су цијену основне телефонске претплате подигли већ од 2011. године и додатно 2013. године.

Повећање цијене основне телефонске претплате на 10,30 КМ је у оквирима цијена прописаних од стране регулатора и на исту је добијена сагласност РАК-а, што је и даље испод прописане граничне цијене од 13 КМ.

Цијене фиксне говорне телефонске услуге доминатних оператора су регулисане, на начин да свака измјена цјеновника ових услуга, пролази процедуру прибављања сагласности РАК-а и јавног објављивања нове цијене, без обзира да ли се цијена повећава или смањује, као и услови за пружање тих услуга.

Подносилац захтјева у накнадно достављеним изјашњењима на поднеске те током усмене расправе, у битном, је истакао сљедеће:

- чињеница да РАК одобрава цјеновну политику привредног субјекта БХ Телецом и примјену РИП документа није од значаја за предметни поступак;
- да је релевантно велепродајно тржиште производа и/или услуге интерконекције на фиксну мрежу привредног субјекта БХ Телецом, а не само тржиште терминирања позива обзиром да интерконекција подразумијева два аспекта, генерисање позива (енгл. *call origination*) и терминацију позива (енгл. *call termination*), а не само терминацију позива; БХ Телецом у оба аспекта (и генерисању и терминацији) има доминантан положај у смислу прописа о конкуренцији;
- да на тржишту БиХ, према Анализи тржишта РАК-а, постоји 15 активних оператора у фиксној телефонији, од тога три оператора (БХ Телецом, Телеком РС, ХТ Мостар), историјски монополисти, која дјелују као корисници Дозволе за јавног оператора фиксне телефоније (инфраструктурни оператори), а 12 алтернативних оператора дјелују као корисници Дозволе за пружање фиксних јавних телефонских услуга; од 15 оператора, само су 3 оператора јавни оператори у државном власништву са историјски значајно јачом тржишном позицијом и снагом у односу на алтернативне операторе, и то су: БХ Телецом, Телеком РС, ХТ Мостар; укупно тржишно учешће јавних оператора у државном власништву у БиХ, у смислу фиксних прикључака, износи 96.5%; избор између конкретног инфраструктурног оператора превасходно зависи од дијела територије БиХ на којој је и инфраструктурни, а и алтернативни оператор активан; за привредни субјекат Телемацх који је примарно активан на подручју Сарајева, БХ Телецом је једини оператор са којим може да се интерконектује да би дошао до жељених корисника; сарадња са било којим другим инфраструктурним оператором (ХТ Мостаром) путем којих Телемацх може посредно да дође до корисника привредног субјекта БХ Телецом није трошковно и економски исплатива; примјера ради, уколико би Телемацх позиве према корисницима БХ Телецома у Сарајеву од својих фиксних претплатника у Сарајеву слао преко привредног субјекта ХТ Мостар, преко главне централе у Мостару, цијена минута била би минимално 50% виша, чиме је Телемацх онемогућен да успјешно конкурише на вертикално нижем малопродајном тржишту пружања фиксних телекомуникационих услуга крајњим корисницима; у таквој ситуацији, Телемацх би морао да повећа своје малопродајне цијене услијед чега би изгубио кориснике у корист других фиксних оператора;
- да је Телемацх проглашен за СМП оператора на тржишту терминирања позива у властиту мрежу на фиксној локацији али да наведена чињеница није релевантна за предметни поступак;
- да је низом радњи БХ Телецом фактички и систематски одуговлачио са успостављањем интерконекције са привредним субјектом Телемацх, а под окриљем РИП документа;
- да је главни разлог кашњења у успостављању интерконекције везан за инсистирање БХ Телецома на тестовима *ИСДН all the way*; ови тестови су реликт прошлости и изискују додатно вријеме и повећане трошкове за Подносиоца захтјева иако су потпуно непримјениви за савремене технологије комутације; привредни субјекат Телемацх је за потребе проласка *ИСДН all the way* теста морао изнајмити стару телефонску централу од партнерске компаније (Искрател) и послје тога теста Телемацх је никад више није

примјењивао, што говори у прилог непримјењивости тражених тестова. Такођер, све вријеме рада и стотине милиона разлијењених минута између Телемацха и БХ Телецома није била ниједна притужба на рад централе Подносиоца захтјева која нема функционалност за тестирање *ИСДН all the way* јер Телемацх нема нити планира имати кориснике који користе ту сигнализацију што је Телемацх константно тврдио у дописима БХ Телецом-у и РАК-у; цијели процес интерконеције је ради наведеног беспотребно каснио; поред наведеног, БХ Телецом је тражио и да се успјешно тестирају услуге ИСДН видео позива и Г4 фаха које су такођер комплетно непримјењиве за данашње модерне ИП телефонске централе али је Телемацх и овдје морао изнајмити стару централу од партнерске компаније; према сазнању Телемацха, и остали алтернативни оператери су исто морали изнајмљивати старе централе улазећи у непотребне трошкове како би завршиле тражени тест;

- да, за разлику од осталих оператора у регији чији РИП документ је одговарајућа регулаторна агенција темељно уобличио да одговара времену и технологијама које су данас актуелне, у БиХ се то није десило па БХ Телецом у свом РИП документу укључује тестове (а РАК одобрава) по Q.788 стандарду који је примјенљив само ако се везују двије мреже које имају ИСДН протокол за везивање крајњих корисника; пошто Телемацх нема ТДМ већ ИП мрежу нити има ИСДН терминале код корисника Телемацх није био у могућности да изврши успјешно овај тест без додатних трошкова и инвестиција;
- да БХ Телецом, уз потпуно игнорисање од стране РАК-а, има начин и средства да оператора који затражи интерконецију опструира у том процесу тако што као први корак мора послати захтјев за интерконецију у коме је сагласан са РИП-ом БХ Телецома (при чему могућност несагласности са РИП-ом фактички и не постоји), у РИП-у се тражи да се прођу успјешно тестови, који нису адекватни за интерконецију двије мреже, осим уколико су обје ИСДН (ТДМ), РАК је одобрио овај РИП БХ Телецом-у и БХ Телецом не мора да га мијења, уколико се оператор не сагласи са РИП-ом, није испунио захтјев ни за почетак преговора о интерконецији нити за успостављање интерконеције, а уколико се пак сагласи, долази на крају на ред тестирање, које укључивањем неадекватних тестова ствара оператору ситуацију какву је имао Телемацх, а то је да су потребни мјесеци да се тестирање прође;
- да је Телемацх је на крају успјешно прошао тестирање али тако што је имао додатне трошкове при куповини или привременом изнајмљивању застарјеле опреме; поређења ради, исти процес тестирања повезаних друштава у Словенији са Телекомом Словеније трајао је 4 дана, а повезаних друштава у Србији са Телекомом Србије 9 дана (са истом опремом на страни Телемацх-а), док је у случају БХ Телецома тај процес трајао 5 мјесеци; процес интерконеције са привредним субјектима Мтел и ХТ Мостар је трајао мање од 2 седмице обзиром да исти нису тражили тестирања која су непримјењива за прометне случајеве и технологију Телемацха и свих других алтернативних оператора;
- да је БХ Телецом имао проблем да реализује линк према Алипашином пољу, а који је тражен још путем Захтјева за интерконецију; до данашњег дана исти још није реализован па сигнализација и даље иде по једном сигнализацијском линку (линк Башчаршија); наведено представља велико угрожавање сервиса у случају отказа тог линка (отказ комплетног саобраћаја), а што се и догодило у пар наврата (прекид сигнализацијског линка који је трајао 6 сати и 40 минута) што се манифестирало негативно на крајње претплатнике у немогућности позивања између двију мрежа;
- да оператори БХ Телецому прилично скупо плаћају једнократну накнаду за успоставу линка и најма самог вода према цијенама које су дефиниране још 2003. године (Цијена у складу с Правилем 20/2003 о утврђивању граничних цијена изнајмљених водова у Босни и Херцеговини и Граничним цијенама стандардних услуга интерконеције) као и даљу мјесечну накнаду за одржавање сваког Е1 линка; цијене су од 2003. године значајно снижене, међутим Телемацх и даље плаћа по цијенама из 2003. године;
- да је прво повећање тражених капацитета уследило 11.1.2013. године иако је привредни субјект БХ Телецом на ургенцију РАК-а дописом од 7.12.2012. потврдио да

ће капацитете подићи за 3Е1 још 15.12.2012. године; и у овом тренутку Телемацх има захтјев за подизање капацитета интерконекције према БХ Телецом-у који такођер није испуњен и умјесто траженог капацитета од БХ Телецома се нуди трећина истог;

- да је након једностраног гашења интерконекцијског линка привредног субјекта Анекс (преко којег је до тог тренутка БХ Телецом усмјеравао позиве из иностранства на Телемацх) Телемацх-ов захтјев био да се саобраћај преусмјери директно на Телемацх успоставом међународног вода којег је БХ Телецом захтијевао или путем транзита тада новоспојеног интерконекцијског партнера ХТ Мостар; БХ Телецом је одмах 18.1.2013. године кад је Анекс у 16:00 сати угашен Подносиоцу захтјева понудио анекс уговора за међународни саобраћај у којем пише да анекс вриједи од 1.7.2013. године што није помогло да се ријеша проблем немогућности успоставе позива корисницима у период од 18.1-24.1.2013. године колико је требало времена привредном субјекту БХ Телецом да прерутира промет на свог преферираног партнера Еуропронет;
- да је *bundling* доминантних учесника на тржишту незаконит по праву конкуренције; пракса паковања два или више различитих производа заједно и наплата јефтинијих цијена за пакет у односу на саставне дијелове је забрањена за доминантне учеснике, услјед чињенице да су они у стању да користе свој доминантни положај на једном тржишту ради остваривања недозвољене конкуренцијске предности на другом; на тај начин доминантни учесник преноси свој доминантни положај, односно прелјева своју снажну тржишну позицију са тржишта на којем доминира на конкурентна тржишта; у више случајева, Европска Комисија и тијела за заштиту конкуренције држава чланица су потврдиле овакав став;
- значајна разлика у односу на друге оператере у регији који пакетирају услуге везано за ИПТВ, јесте што сви такви оператери сегментирају кориснике на исти начин у оквиру разних пакета ТВ канала који остварују позитивну нето маржу, што омогућава профитабилно пословање; једино је БХ Телецом свих својих 160 ТВ канала упаковао у један основни пау-ТВ пакет чиме је на тржишту понудио услугу која не може имати позитивну директну маржу; БХ Телецом додатну услугу ИПТВ практично нуди корисницима бесплатно, уз додатни значајни попуст на услуге у којима је доминантан (фиксна и мобилна телефонија).

Конкуренцијски савјет је према стању списка процијенило да неће бити у могућности донијети коначно рјешење у року од 4 мјесеца од дана доношења Закључка, како је прописано чланом 41. став (1) тачка ц) Закона, обзиром да ће за утврђивање чињеничног стања и оцјену доказа бити неопходно прикупити додатне податке и извршити анализе.

Имајући у виду напријед наведене чињенице, као и чињеницу да се у предметном случају ради о осјетљивим тржиштима, Конкуренцијски савјет је оцијенио да је рок за доношење коначног рјешења по Закључку који се односи на утврђивања кршења члана 10. став (2) Закона потребно продужити за додатна 3 (три) мјесеца у смислу члана 41. став (2) Закона. Тако је дана 18.12.2014. године на 102. (стотинудругој) сједници донијело Закључак о продужењу рока за доношење рјешења број: 06-26-2-012-23-И/14 који је достављен странама у поступку исти дан актом број: 06-26-2-012-23-И/14, односно актом број: 06-26-2-012-25-И/14.

4. Усмена расправа

Будући да су у поступку странке са супротним интересима, Конкуренцијски савјет је заказао и одржао, у складу са чланом 39. Закона, усмену расправу дана 23.12.2014. године (записник број: 06-26-2-012-30-И/14) те је том приликом странкама остављен додатни рок за доставу одређених појашњења материјала и документације.

Том приликом привредни субјекта БХ Телецом је приложио два документа и то Допуну изјашњења на Захтјев Подносиоца захтјева (поднесак за примљен под бројем: 06-26-2-012-28-И/14) као и Квартални упоредни подаци тржишта електронских комуникација (поднесак

запримљен под бројем: 06-26-2-012-29-III/14), који чине саставни дио сачињеног Записника са усмене расправе.

Конкуренијски савјет је увидом у прикупљену документацију оцијенио потребним да се изврши додатно појашњавање одређених навода па је тако заказало и одржало другу усмену расправу дана 08.04.2015. године (записник број: 06-26-2-012-66-III/14).

Привредни субјекат БХ Телецом је том приликом приложио документ Очитовање на поднеске Подносиоца захтјева (поднесак запримљен под бројем: 06-26-2-012-65-III/14) док је Подносилац захтјева приложио Допуну трошковника и Очитовање на поднеске привредног субјекта БХ Телецом (поднесак запримљен под бројем: 06-26-2-012-64-III/14), који чине саставни дио сачињеног Записника са друге усмене расправе.

У остављеним роковима Подносилац захтјева је дана 30.12.2014. године поднеском број: 06-26-2-012-33-III/14, дана 06.02.2015. године поднеском број: 06-26-2-012-46-III/14 и поднеском број: 06-26-2-012-47-III/14 те дана 13.04.2015. године поднеском број: 06-26-2-012-67-III/14 доставио одређена појашњења и документацију која у битном садржи сљедеће:

- да је датум почетка тестирања за 7 дана помјерен због разлога на страни Подносиоца захтјева те су тестирања завршена у деветом мјесецу;
- да је Подносилац захтјева одустао од обраћања РАК –у у фази успоставе интерконекије те да се истом интензивно почео обрађати након успоставе интерконекије због недовољних интерконекијских капацитета насталих кашњењем у успостави интерконекије и инсистирањем привредног субјекта БХ Телецом на задржавању капацитета који су тражени у иницијалном захтјеву за интерконекију (не узимајући у обзир кашњење у фази успоставе интерконекије и потребу за повећањем саобраћајних капацитета);
- да у тренутку успоставе интерконекије Подносилац захтјева с привредним субјектом БХ Телецом није имао уговорену могућност транзитирања интернационалних позива у мрежу те да је исто вршено преко оператера Анекс с којим је дошло до једностраног прекида с њихове стране; након тога Подносилац захтјева је тражио од БХ Телецома да тај саобраћај усмјери директно према Подносиоцу захтјева; пошто није постојао анекс уговора који је то прецизирао, а након што је Подносилац захтјева добио одговор да транзитирања интернационалних позива није могуће радити директно затражио је од привредног субјекта ХТ Еронет с којима је у том тренутку имао новоуспостављену интерконекију (успостављена дана 04.01.2013. године) да одобри транзитирање тог саобраћаја; привредни субјекат БХ Телецом је властитим избором изабрао привредни субјекат ЕуропроНет.; Подносилац захтјева је имао испуњене све техничке услове у тренутку подношења захтјева за рутирање међународног саобраћаја преко привредног субјекта ХТ Еронет;
- да је током транзитирања интернационалних позива путем привредног субјекта ЕуропроНет дошло до проблема са позивима према корисницима Телемацха и то бројевима који су били пронесени из мреже БХ Телецом у мрежу Телемацх (око хиљаду корисника) у временском периоду од 5 дана; такви проблеми нису постојали док је саобраћај према Подносиоцу захтјева транзитирао привредни субјект Анекс;
- да привредни субјекат БХ Телецом, према извјештају из 2014. године, биљежи константан раст корисника на мобилној, ИПТВ и бродбанд услузи те губитак корисника у фиксној телефонији;
- да је Подносилац Захтјева у иницијалном Захтјеву тражио два сигнализацијска линка (један према централи Башчаршија, други према централи Алипашино поље) што је стандард и интерконекији и као такав предвиђен РИП документом БХ Телецома; БХ Телецом је имао проблем да реализује линк према Алипаштином пољу те исти нити до данас није реализован те сигнализација и даље иде према једном линку, а што изазива угоржавање сервиса и у пар наврата и отказ цијелог саобраћаја; рутирање привредног

субјекта иде преко сва три расположива линка (централне Башчаршија, Алипашино и МНЦС2) док БХ Телецом не врши рутирање преко трећег линка МНЦС2; за први линк Подносилац захтјева је сазнао да се налази у Зеници, а не у Сарајеву по властитом одабиру привредног субјекта БХ Телецом;

- да је дошло до успјешне успоставе два сигнализацијска линка између Подносиоца захтјева и привредног субјекта БХ Телецом;
- да Подносилац захтјева због привредног субјекта БХ Телецом плаћа 300% скупље (ТДМ опрему) него што би имао уз кориштење ИП технологије;
- да је Подносилац захтјева за потребе вршења тражених тестова (Енд то енд ИСУП тестова: Q.788, процедура 2) морао да обезбједи посебан уређај што је непотребно јер Телемацх неће у својој мрежи имати ИСДН сервис, чему су ови тестови намијењени што је примјер дискриминаторне примјене РИП документа јер се инсистира на непотребном тесту док се Телемацх-у не обезбјеђују два сигнализацијска вода јер за истим, наводно, не постоји потреба; Подносиоцу захтјева нису познати проблеми везани уз комуникацију између корисника Телемацха и БХ Телецома у смислу тестова ISDN all the way Q.788 обзиром да Телемацх до данас нема ниједног корисника ИСДН на својој мрежи па самим тим комуникација која је предвиђена тестирањем није била могућа;
- да привредни субјекат БХ Телецом не поступа у складу са РИП документом јер члан 28. прописао: *„Сигнализацијско повезивање са системима Оператора остварује се путем сигнализацијских веза са минимално двије сигнализацијске приступне тачке у сигнализацијској мрежи БХ Телецома на националном нивоу.“*
- да је привредни субјекат БХ Телецом одбијао да изда сагласност на постављање нове инфраструктуре правдајући чињеницом да је претходне године и на другом мјесту постављена нелегална инфраструктура;
- да у вези везне продаје ако би корисник куповао само услуге фиксне телефоније и Интернета привредног субјекта БХ Телецом које су понуђене у пакету Моја ТВ Фулл+ платио би 44,08 КМ док услуга пакета кошта 45,43, односно за додатних 1,35 КМ корисник добија преко 160 ТВ канала, 30 радио канала. ТимеСхифт ТВ, електронски програмски водич, МојаТВ игрице те веб приступ путем ТВ пријемника који се самостално нуди по цијени од 22,23 КМ

У остављеним роковима привредни субјекат БХ Телецом је дана 30.12.2014. године поднеском број: 06-26-2-012-34-П/14, дана 10.02.2015. године поднеском број: 06-26-2-012-49-П/14, а затим и дана 13.04.2015. године поднеском број: 06-26-2-012-68-П/14 доставио одређена појашњења и документацију која у битном садржи сљедеће:

- да је РИП документ мијењан више пута од објаве (од 2006. године) али да суштинских није било никаквих измјена;
 - да су акривности и рокови у процесу реализације интерконекције дефинисани РИП документом; РАК је 07.12.2010. године усвојио ново Правило о интерконекцији 51/2010 којим је додатно појашњен поступак у случају пробијања рокова за реализацију интерконекције и начину рјешавања спорних ситуација приликом успостављања интерконекције па је сходно наведеном РАК наложио и дао сагласност на допуну РИП документа БХ Телецома (члан 17. РИП документа);
 - да се из анализе одредби 31. и 32. РИП документа може установити да ће БХ Телецом обезбједити два сигнална 64 кбит/с вода као дио Е1 водова између сваке тачке интерконекције и сваке тачке приступа уколико саобраћај по једном сигналном линку прелази 0,2 Ерланга; Телемацх није у поднесеном Захтјеву у спорном периоду није тражио 2 сигнална вода нити је један оператер изузев Телемацха до сада тражио 2 сигнална линка;
- дана 14.11.2014. године је стигао захтјев Телемацха за инсталацију другог сигналног линка, БХ Телецом је дана 19.12.2014. годин е-маилом предложио два начина реализације сигналног линка (22.12.2014. године путем поште), дана 24.12.2014. године

стигао је одговор у којем привредни субјекат Телемацх пристаје на реализацију другог сигналног линка преко СТП Зеница; дана 16.02.2015. године одржан је састанак представника привредних субјеката Телемацх и БХ Телецом током којег је договорена реализација додатног оптичког преносног пута преко којег ће се реализовати други сигнални линк као и да ће се постојећи преносни капацитети равномјерно распоредити преко два одвојена преносна оптичка пута; иако је трошак од 5.093,23 КМ за изградњу новог оптичког преносног система без ПДВ-а првобитно био на страни Подносиоца захтјева стране су накнадним договорањем прихватиле подјелу трошкова;

- дана 24.03.2015. године обезбјеђен је нови оптички преносни пут за реализацију другог сигналног вода чије је подизање било планирано за 07.04.2015. године;
- да је привредни субјекат Телекабел д.о.о. Зеница упутио захтјев 06.09.2012. године за издавање сагласности али је исти одбијен из разлога што су у току били поступци покренути пред инспекцијским органима и тужилаштвом те се чекало окончање тих поступака. Исти привредни субјекат се након тога обратио Дирекцији Зеница и затражио условну сагласност наводећи да није имао информацију да том трасом пролазе водови привредног субјекта БХ Телецом; у међувремену се појавио привредни субјекат Телемацх који је упознао привредни субјекат БХ Телецом да ће убудуће наступати као правни сљедбеник привредног субјекта Телекабел након чега је издата Сагласност број: 13.2.3.4-3.16-10503 од 20.11.2012. године према оператору Телекабел д.о.о. Зеница; наведени привредни субјекат се никада није обратио привредном субјекту БХ Телецом са захтјевом за издавање сугласности на локацији Мошћаница па је тако привредни субјекат БХ Телецом, обзиром да је привредни субјекат Телекабел незаконито и нелегално положио капацитете на локацији Мошћаница истог пријавио надлежним инспекцијским органима; Подносилац захтјева до момента подношења Захтјева за покретањем поступка није извршио измјештање нелегално изграђених капацитета на наведеној локацији нити је за исто прибавио одобрење за грађење за локацију на којој се измјештање врши што предходи поступку измјештању изграђених телеком капацитета;
 - да процес успостављања трошковног рачуноводства и рачуноводственог одвајања још увијек није реализован и исти зависи од активности и одлука Регулаторне агенције за комуникације; као вертикално интегрисани привредни субјекат рачуноводство не води одвојено приходовну и расходовну структуру по појединим вртама услуга; у структури свих трошкова учествују сви зависни трошкови које БХ Телецом као групација плаћа заједнички за све услуге и сервисе који су у понуди БХ Телецома те да удио прихода од Моја ТВ у укупном приходу привредног субјекта БХ Телецом износи 7,6%;
 - да основни пакет фиксне телефоније самостално укључује претплату која кошта 12,82 и укључује 150 минута позива према фиксној мрежи БХТ (плус прикључак);
 - да самостална услуга Моја ТВ кошта 19 КМ и укључује око 154 канала те да је број канала подложен промјени; 12,71 КМ су програмски (фиксни) трошкови по претплатнику што је податак из 2013. године; накнадно је долазило до смањења трошкова како је растао број корисника;
 - са самостално пружање Интернет услуга кошта 17 КМ (5 Мб);
 - да постоје два пакета која укључују фиксну телефонију и Моја ТВ и то: цијена од 22,5 КМ укључује сет ТВ канала (око 150) и укључује 1500 минута за позиве према свим фиксним мрежама у БиХ при чему се наплаћује само накнада за успоставу позива; други пакет Дуо је пакет Моја ТВ пхоне који кошта 25 КМ те укључује неограничен саобраћај према фиксној мрежи БХТ и 150 канала (постоји могућност позивања једног броја из мобилне мреже БХ Телецом са око 50% нижом цијеном минуте него што је то стандардна цијена); све цијене без ПДВ-а; за пакет на уговор од 24 мјесеца се не плаћа накнада од 10 КМ мјесечно за кориштења опреме која је потребна за реализацију услуге;
 - да постоји на понуди више *triple play* пакета, односно пакета који укључују фиксну телефонију + Моја ТВ + Интернет; најповољнији такав пакет кошта 39 КМ, затим постоји пакет од 51 КМ (разлика другог пакета у односу на први је да први укључују

1500 минута за позиве према фиксним мрежама у БиХ и наплатом за успоставу позива, а пакет од 51 КМ укључује неограничен саобраћај док је брзина Интернета иста (5 Мб); сви пакети имају опцију трајања на неодређено и трајања од минимално 24 мјесеца (када се не наплаћује кориштење опреме).

5. Прикупљање података од трећих лица

Током поступка ради утврђивања свих релевантних чињеница у смислу одредбе члана 35. став (1) тачка а) и ц) Закона, Конкурентијски савјет је прикуписао податке и документацију и од других институција и привредних субјеката који нису странке у поступку.

Конкурентијски савјет је тако дана 15.01.2015. године упутио акте број: 06-26-2-012-38-П/14 и број: 06-26-2-012-39-П/14 привредним субјектима Мтел а.д. Бања Лука и ЈП Хрватске телекомуникације д.д. Мостар као и Регулаторној агенцији за комуникације дана 29.01.2015. године актом број: 06-26-2-012-44-П/14 којим су затражене одређени подаци и информације.

Тако је дана 29.01.2015. године привредни субјекат Мтел а.д. Бања Лука доставио тражене информације и појашњења поднеском за примљеним под бројем: 06-26-2-012-41-П/14 у којем се, између осталог наводи:

- да се за све алтернативне оператере врше иста тестирања (између осталог и END TO END ISUP тестови по Q.788 стандардима); тестови су прописани важећим РИП документом привредног субјекта Мтел те у пракси није било одступања од прописаних тестирања као и
- да привредни субјекат Мтел одобрава проширење постојећих интерконекцијских капацитета на основу планова проширења које оператер доставља квартално, а сходно одредба РИП документа.

Привредни субјекат ЈП Хрватске телекомуникације д.д. Мостар је дана 07.02.2015. године доставио тражене информације поднеском за примљеним под бројем: 06-26-2-012-45-П/14 у којем се, између осталог наводи:

- да се тестови раде према Q 782 (1988) и Q 784.1 (7/96) у складу са важећем РИП документом те се не одступа у провођењу тестирања као и
- да се планирање и наручивање капацитета проводи према РИП документу.

Регулаторна агенција за комуникације је дана 09.02.2015. године доставила тражене информације поднеском за примљеним под бројем: 06-26-2-012-48-П/14 у којем се, између осталог наводи да је на дан 30.09.2014. године било 13 корисника за обављање Дозволе за обављање дјелатности даваоца фиксних јавних телефонских услуга (од чега 3 оператера у 2014. години нису пружали услуге прикључака фиксне телефоније властитим корисницима) и 3 корисника Дозволе за јавног оператера фиксне телефоније

6. Релевантно тржиште

У складу са чланом 3. Закона и чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта релевантно тржиште се одређује као тржиште одређених производа који су предмет обављања дјелатности привредних субјеката на одређеном географском подручју.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухвата цјелокупну или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Конкуренијски савјет је утврдио да у предметном поступку постоје два релевантна тржишта производа и то:

- тржиште интерконекције на фиксну мрежу БХ Телецома као и
- тржиште пружања фиксних телекомуникацијских услуга крајњим корисницима.

Релевантним тржиштем у географском смислу утврђено је тржиште Федерације Босне и Херцеговине обзиром да привредни субјекат БХ Телецом пружа услуге интерконекције на сопствену фиксну мрежу те посједује мрежну инфраструктуру на подручју Федерације Босне и Херцеговине путем које на овом тржишту покрива око 95% домаћинстава.

Слиједом наведеног, релевантна тржишта предметног поступка су утврђена као тржиште интерконекције на фиксну мрежу БХ Телецома и тржиште пружања фиксних телекомуникацијских услуга крајњим корисницима на подручју Федерације Босне и Херцеговине.

7. Наставак поступка у складу са правним схватањима и примједбама из Пресуде Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 019722 15 У од 14.02.2017. године

Пресудом Суду Босне и Херцеговине број: С1 3 У 019722 15 У од 14.02.2017. године уважена је тужба привредног субјекта Телемацх Рјешење Конкуренијског савјета 06-26-2-012-75-И/14 дана 10.09.2015. године поништено и предмет враћен Конкуренијском савјету на поновно одлучивање.

У образложењу наведене Пресуде се наводи да је Суд оцијенио да се у образложењу оспореног Рјешења не дају ваљани разлози, односно образложење за утврђивање непостојања злоупотребе доминантног положаја на тржишту. Члан 200. став 2. Закона о управном поступку БиХ прописује састав образложења рјешења, а оспорено Рјешење према ставу Суда БиХ нема нити један разлог који би оправдао одлуку из диспозитива Рјешења. Исти се позива искључиво на проток рока из члана 41. Закона о конкуренцији.

С тим у вези, Суд налаже Конкуренијском савјету да у поновном поступку правилно и потпуно утврди чињенично стање у роковима прописаним законом и мериторно одлучи о тужиоцевом захтјеву.

Обзиром на протек времена од дана подношења Захтјева Конкуренијски савјет је дана 02.03.2017. године затражио од привредног субјекта Телемацх да се очитује да ли остаје код поднесеног Захтјева, односно да ли је привредни субјекат Телемацх д.о.о. Сарајево и даље заинтересован за вођење поступка.

Истога дана затражено је и од привредног субјекта БХ Телецом да се очитује на наводе из Пресуде. Привредни субјекат БХ Телецом је дана 10.03.2017. године поднеском број: 06-26-2-012-88-И/14 доставио тражено.

Привредни субјекат БХ Телецом у свом очитовању навео је, између осталог, да Конкуренијски савјет има законско право да не донесе рјешење те да се може дјелимично сложити са ставом Суда БиХ да побијано Рјешење не садржи разлоге који би правдали одлуку Конкуренијског савјета.

Конкурентијски савјет је дана 13.03.2017. године запримио поднесак привредног субјекта Телемацх број: 06-26-2-012-89-II/14 у којем се, између осталог, наводи да „ Подносилац захтјева у цијелости остаје код навода које је изнио током поступка“ истичући даље да „ околности које су довеле до покретања поступка стоје и даље са промјеном једино у односу на тачку 5.1. (отежавање успостављање интерконекија) гдје су непосредна одређена побољшања у односу на период 2014/2015, али истовремено и избјегавање привредног субјекта БХ Телецом да инвестира у савремену опрему потребну за интерконекију свим оператерима, што и даље ствара одређене проблеме у успостављању потребних капацитета и квалитета интерконекије.“

Привредни субјекат Телемацх тако сматра да и за тачку Захтјева која се односи на интерконекију постоји потреба за утврђивање кршења Закона у протеклом периоду те обавезивање привредног субјекта БХ Телецом на чињења која су од стране доминантног учесника на тржишту неходна да би се постигла ефективна конкуренција на тржишту.

У односу на остале тачке Захтјева, према наводима привредног субјекта Телемацх, није било суштинских промјена у односу на период вођења поступка.

8. Утврђено чињенично стање

Након сагледавања свих релевантних чињеница, доказа и документације достављене од странке у поступку, као и података којма располаже Конкурентијски савјет, утврђено је следеће:

- Сви аспекти везани за успоставу интерконекије између БХ Телецома као доминантног оператера и Подносиоца захтјева (као алтернативног оператера) су регулисани Референтном интерконекијском понудом за повезивање на фиксну мрежу БХ Телецома (у даљем тексту: РИП документ);
- По својој правној природи РИП представља опште услове уговора, у складу са важећим Законом о облигационим односима те је саставни дио свих уговора који су на основу њега закључени;
- РИП доноси Управа Дионичког друштва БХ Телецом, а на основу Статута Дионичког друштва, те представља једностранни акт БХ Телекома на чији садржај алтернативни оператери не могу утицати;
- РИП се доноси у складу са Законом о комуникацијама БиХ, Одлуком о политици сектора телекомуникација за период 2008-2012, Правилу о интерконекији РАК-а 51/2010, Дозволом за јавног оператора фиксне телефоније и Листом оператора са значајном тржишном снагом;
- Предмет РИП-а је утврђивање услова под којима БХ Телецом нуди могућност за успостављање и реализацију интерконекије мрежа других оператера;
- РАК Правилу о интерконекији (број 51/2010), прописује опште услови које РИП мора садржавати без конкретних техничких детаља;

Према РИП документу БХ Телецома исти ће након запримања Захтјева за интерконекију без одлагања покренути поступак његовог формалног испитивања.

Уколико Захтјев за успоставу интерконекије није уредан БХ Телецом ће Оператера писменим актом позвати да уреди Захтјев у утврђеном року који није дужи од 15 дана.

У року од 7 дана од пријема уредног Захтјева БХ Телецом има обавезу започети поступак преговарања о закључивању уговора и испитивања техничке могућности реализације. Рок за окончање преговора је 21 дан од дана утврђеног у писменом акту и може бити продужен из објективних разлога уз обострану сугласност страна.

У случају да стране не окончају преговоре у року имају право затражити рјешење спора од стране РАК-а.

Према Дијелу 5 РИП документа БХ Телецом ће обезбиједити два сигнална 64кбит/с вода, као дио Е1 водова између сваке тачке интерконекције и сваке тачке приступа уколико саобраћај по једном сигналном линку прелази 0,2 Ерланга. Уколико оператер тражи да му се обезбиједи додатни сигнални линк без обзира на саобраћајне потребе БХ Телецом ће га обезбиједити у складу са техничким условима и по посебном уговору.

У члану 60. РИП документа у Поглављу II Успостављање интерконекције наведено је у случају сметњи или других техничких проблема у мрежи које доводе до избацавања из рада једне или више тачака интерконекције или интерконекцијских линкова те елиминације загушења у приступним комутацијама стране ће међусобно сурађивати у сврху отклањања и лоцирања таквих грешака. Такођер, тамо гдје су трајно потребни додатни капацитети они ће бити обезбјеђени у складу са процедуром обезбјеђења капацитета, а ако је само привремено бит ће предмет надзирања и управљања мрежом, тј. привременим прерутирањима.

Прилог 4 РИП документа Планирање и наручивање капацитета дефинише процес планирања и наручивања преносних система интерконекције, планове о броју Е1 водова за одређени календарски квартал, планове о количини саобраћаја те начин на који се достављају наруцбе капацитета за интерконекцију.

Уз захтјев за интерконекцију оператор је дужан доставити шестомјесечни план капацитета за интерконекцију, а након тога квартално достављати планове за сљедећих 6 мјесеци. Техничка рјешења у складу са овим планом почињу се припремати након потписивања Уговора о интерконекцији. У случају да оператер испоручи већу количину саобраћаја од планиране БХ Телецом не може гарантовати договорени квалитет услуга те тако оператер самостално и у потпуности одговара за неодговарајуће димензионирање интерконекцијских водова. Наручбе капацитета морају бити у складу са достављеним плановима.

Тестирање се изводи у обиму и фазама утврђеним у Прилогу 6 РИП документа. Процедура повезивања и тестирања траје најдуже 30 дана од дана почетка тестирања. Рок се може из објективних разлога продужити само уз обострану сугласност страна у писаној форми којом ће се стране сагласно изјавити да продужење рока не може представљати правни основ за покретање било каквих спорова у будућности.

Енд-то-енд ИСУП тестови по Q.788 стандарду су прописани Прилогом 6. РИП документа и као такви представљају обавезу за све оператере који користе услуге интерконекције, иако алтернативни оператери не посједују ИСДН технологију те посљедично нити ИСДН кориснике. Алтернативни оператери, како Подносилац захтјева тако и остали, раде по ИП технологији умјесто досадашње ИСДН технологије.

Утврђено је такођер да:

- а) у вези успоставе интерконекције између страна у поступку:
 - да је након достављања непотпуног Захтјева за интерконекцију привредни субјекат БХ Телецом (07.02.2012. године) у два наврата и то дана 20.02.2012. године и дана 14.03.2012. године упутио привредном субјекту Телемацх позиве да уреди Захтјев за интерконекцију;
 - дана 02.03.2012. године привредни субјекат БХ Телецом је запримио Одговор Подносиоца захтјева у којем су достављени тражени подаци;

- да је БХ Телецом прихватио Захтјев за интерконекцију и о томе дана 28.03.2012. године писменим путем обавијестио привредни субјекат Телемацх чиме је одредио почетак преговора за 26.03.2012. године;
- да је дана 27.03.2012. године привредни субјекат БХ Телецом упутио својој надлежној служби налог за испитивање техничке могућности (а затим и 24.04.2012. године налог за успоставу 4xE1 линка за потребе реализације тестирања услуга интерконекције са оператером Телемацх);
- Уговор о интерконекцији је ступио на снагу након обостраног потписивања дана 23.04.2012. године;
- да је привредни субјекат БХ Телецом дана 24.04.2012. године обавијестио привредни субјекат Телемацх да је успостава 4 x E1 линка за потребе реализације услуге интерконекције планирана за 27.04.2012. године, а почетак тестирања интерфејса, у складу са РИП документом, планиран за 03.05.2012. године;

У периоду од 21.05.2012. године до 25.06.2012. године повезивање привредног субјекта Телемацх на СС Алипашино поље није могло реализирати због проблема на физичком нивоу на страни привредног субјекта Телемацх те због хардверског проблема на једном 2Мбпс систему такођер на страни привредног субјекта Телемацх. Након што је на опреми привредног субјекта Телемацх извршена неопходна реконфигурација и замјена опреме, створени су услови за почетак тестирања сигнализације нивоа 4 - по препоруци Q.784.

Дана 27.06.2012. године остварена прва говорна веза према привредном субјекту Телемацх. Привредни субјекат БХ Телецом је започео тестирања са своје стране те је дана 03.07.2012. године Подносилац захтјева је остварио прву говорну везу према привредном субјекту Телемацх што је био предуслов за наставак тестирања; Телемацх није успјешно извршио извођење End-to-end ISUP тестове по Q.788 стандарду те је обавијестио БХ Телецом да је преузео мјере на промјени конфигурације свог система која би требала трајати 2-5 радних дана када се може наставити са тестовима.

Договорени датум за почетак тестирања незванично је помјерен на 12.06.2012. године обзиром да су сарадници Подносиоца захтјева задужени за тестирање сигнализације могли бити на располагању само у том термину.

Сагласност о продужењу рока тестирања потписана је дана 19.07.2012. године од стране Жељка Батистића за Подносиоца захтјева те дана 26.07.2012. године од стране Елвидина Ковача за привредни субјекат БХ Телецом. Разлог другог одлагања био је квар мјерног инструмента на страни привредног субјекта БХ Телецом те је након уклоњеног проблема завршено тестирање сигнализације по процедури нивоа 2 и нивоа 3.

Стране су се наведеном Сагласношћу сложиле да ће процес тестирања, у складу са РИП документом БХ Телецома, бити окончан у року од 30 дана од дана обостраног потписивања исте и да ово продужење рока не може представљати правни основ за покретање било каквог спора у будућности са било које стране.

- да тестирања нису завршена ни у накнадном року од 30 дана због немогућности Подносиоца захтјева да у датом року изврши тестирање по Енд-то-енд алл тхе way ИСДН тестови по Q.788 стандарду; обзиром да Подносилац захтјева не посједује технологију за овакве тестове, морао је изнајмити стару централу како би успјешно прошао овај тест;

- да су тестирања успјешно окончана дана 04.09.2012. године, односно 11.09.2012. године, а од 19.09.2012. године до 25.09.2012. године обављани су тестови рутирања у складу са Прилогом 6. РИП документа који су успјешно окончани дана 26.09.2012. године; Подносилац захтјева је дана 05.10.2012. године послао привредном субјекту БХ Телецом ургенцију у вези окончања свих активности (начин обрачуна позива) према РИП документу и успоставе интерконекције;
- дана 10.10.2012. године привредни субјекат БХ Телецом је својој Дирекцији БХ Лине упутио Налог за реализацију услуге успоставе интерконекцијског линка и услуга интерконекције са привредним субјектом Телемацх при чему су тачке интерконекције транзитна комутација СС Башчаршија 2xE1 и СС Алипашино поље 2xE1 те један сигнални вод; дана 11.10.2012. године успостављена је интерконекција.
- да су дана 29.01.2015. године привредни субјекат Мтел а.д. Бања Лука (поднесак број: 06-26-2-012-41-III/14), а затим дана 07.02.2015. године и привредни субјекат ЈП Хрватске телекомуникације д.д. Мостар (поднесак број: 06-26-2-012-45-III/14) на упит Конкуренцијског савјета доставили информације и појашњења у вези примјене интерконекцијских тестова у којим се, између осталог, наводи да се за све алтернативне оператере врше иста тестирања (између осталог и END TO END ISUP тестови по Q.788 стандардима) те да су тестови прописани важећим РИП документом привредног субјекта Мтел као и да у пракси није било одступања од прописаних тестирања, односно у поднеску привредног субјекта ЈП Хрватске телекомуникације д.д. Мостар да се тестови раде према Q 782 (1988) и Q 784.1 (7/96) у складу са важећем РИП документом те се не одступа у провођењу тестирања.

b) у вези издавања сагласности за изградњу мреже

- да је привредни субјекат Телекабел .о.о. Зеница дана 06.09.2012. године упутио захтјев привредном субјекту БХ Телецом Дирекција Зеница за издавање сагласности за изградњу ЦАТВ мреже у општини Какањ након чега је привредни субјекат БХ Телецом одговорио дана 18.09.2012. године да не може издати тражену сагласност обзиром да је Телекабел на локацији Мошћаница у општини Зеница током 2011. године изводио грађевинске радове на полагању своје инфраструктуре за које није никад (ни прије, а ни послје) тражио сагласност привредног субјекта Бх Телецом; том приликом су спорни радови извођени на дужини од неколико стотина метара током којих су инсталације привредног субјекта Телекабел полагана у исти ров као и инсталације привредног субјекта БХ Телецом тј. директно изнад истих при чему је привредном субјекту БХ Телецом онемогућен несметани приступ властитим инсталацијама; за наведене радње покренути су поступци пред инспекцијским органима и тужилаштвом те све док се наведене неправилности не отклоне БХ Телецом „није у могућности издати тражену сагласност;
- да се привредни субјекат Телекабел д.о.о. Зеница дана 21.09.2012. године поново обратио привредном субјекту БХ Телецом за издавање условне сагласности, да привредни субјекат Телекабел на локацији Мошћаница у договору са овлашћеним лицима привредног субјекта БХ Телецом изнађе рјешење за измјештање спорног кабла о свом трошку те да Телекабел није имао информацију да том трасом пролазе водови привредног субјекта БХ Телецом као и да ће измјештање трасе бити у уговореном року;
- да је дана 17.10.2012. године БХ Телецом упутио допис привредном субјекту Телекабел д.о.о. Зеница у вези поновљеног захтјева за издавање условне сагласности за изградњу ЦАТВ мреже у општини Какањ на дионици Гроце – Повезнице – Какањ да не може дати условну сагласност обзиром да је покренут поступак код надлежних органа због

раније извођених радова који су угрозили капацитете привредног субјект БХ Телецом те због непоштивања прописа о грађењу као и да се сагласност не може издати све до окончања покренутог поступка;

- да је дана 20.11.2012. године издата Сагласност број: 13.2.3.4-3.16-10503 оператору Телекабел д.о.о. Зеница на изградњу ЦАТВ мреже у општини Какањ на дионици Гроце – Повезнице – Какањ;
 - да је дана 11.12.2012. године привредни субјекат Телемацх упутио три захтјева за издавање сагласности привредном субјекту БХ Телецом Дирекција Зеница ради изградње ЦАТВ мреже у општини Високо (различита насеља општине Високо);
 - да се привредни субјекат БХ Телеком очитовао привредном субјекту Телемацх на тражени захтјев дана 28.12.2012. године наводећи да су увидом на терену утврдили да је мрежа привредног субјекта Телемацх већ изграђена те да из наведеног разлога не могу издати сагласност обзиром да се захтјев прилаже за грађење, а не узграђене објекте (на сва три захтјева услиједио је исти одговор);
 - да је дана 11.09.2013. године привредни субјект Телемацх упутио привредном субјекту БХ Телецом Дирекција Зеница захтјев за издавање сагласности за изградњу мреже на подручју општина Какањ и Високо (два захтјева);
 - да се привредни субјекат БХ Телеком очитовао на тражене захтјеве дана 10.10.2013. године наводећи да су запосленици привредног субјекта БХ Телецом изашли на лице мјеста како би провјерили стање на терену и том се приликом увјерили да је привредни субјекат Телемацх већ започео са извођењем грађевинских радова за које је тражио сагласност, а гдје постоје значајни капацитети привредног субјекта БХ Телецом; обзиром да је давање сагласности процес који се требао обавити прије извођења грађевинских радова, према наводима из дописа, привредни субјекат БХ Телецом је одбио издати тражену сагласност.
- с) у вези повећања интерконекијских линкова привредног субјекта Телемацх
- да захтјев за успоставу другог сигнализацијског линка Подносилац захтјева није тражио у иницијалном захтјеву за успоставу интерконекије 2012. године него у новембру, односно децембру 2014. године;
 - да је дана 19.10.2012. године (а затим и ургенцијом дана 22.11.2012. године) привредни субјекат Телемацх упутио привредном субјекту БХ Телецом захтјев за проширење постојећих интерконекијских капацитета у којем се наводи да су већ раније упознати од стране БХ Телецом да се прва проширења не могу очекивати прије 11.01.2013. године тумачећи да РИП документ није дефинисано да се не могу добити нови капацитети у току утврђеног квартала уколико за истим постоји потреба већ да ће стране сарађивати у управљању и елиминацији загушења у приступним комуникацијама;
 - да је дана 07.12.2012. године РАК упутио акт број 05-29-3000-6/12 *Проширење постојећих интерконекијских капацитета* привредном субјекту Телемацх као одговор на захтјев истог од 01.11.2012. године (као и ургенцију од 29.11.2012. године) да РАК посредује у рјешавању проблема немогућности добијања интерконекијских линкова на транзитним централама БХ Телецома СС Башчаршија и СС Алипашино поље.
У међувремену РАК је затражио и од привредног субјекта БХ Телецом очитовање на наводе привредног субјекта Телемацх на који је одговорио дана 05.12.2012. године.

У акту РАК-а се наводи да се капацитети обезбјеђују у складу са Прилогом 4 РИП документа, да је услуга интерконекије рализована 11.10.2012. године када је и почела размјена саобраћаја те да слједећи квартал почиње 11.01.2013. године када је БХ Телецом и дужан обезбиједити нове капацитете; да је, поводом жалби привредног субјекта Телемацх на преоптерећеност линкова које је упућивао привредном субјекту БХ Телецом, анализом утврђено да Телемацх није оптимално и равномјерно рутирао саобраћај према мрежама привредног субјекта БХ Телецом, будући да је од укупно двије тачке приступа остварене преко двије комутације привредни субјекат Телемацх преко једне комутације рутирао свега 0,96 % укупног полазног саобраћаја из мреже привредног субјекта Телемацх у мрежу привредног субјекта БХ Телецом, у мјесецу октобру 2012. године, док је за мјесец новембар овај постотак износио 3,68%; наводи се да је: *„Евидентно неравномјерно оптерећење линкова којима је Телемацх прикључен на мрежу БХ Телецома, тако да се проблем загушења којег наводи Телемацх може ријешити и у оквиру постојећих линкова, прерутирањем саобраћаја, што је одговорност Телемацха, а не БХ Телецома“* те да РАК *„сматра да је БХ Телецом дужан да омогући реализацију интерконекијских капацитета у складу са процедурама дефинисаним у Прилогу 4, те да се расподјела капацитета одвија у складу са објективним ТДМ капацитетима комутација БХ Телецома при чему БХ Телецом треба да води рачуна и о плановима проширења интерконекијских капацитета других оператора. У таквим условима рационално кориштење већ постојећих капацитета представља првенствено интерес Телемацха.“*

- да се дана 11.01.2013. године привредни субјекат Телемацх обратио РАК тражећи интервенцију по питању проширења интерконекијских капацитета; дана 21.01.2013. године РАК је одговорио дописом Подносиоцу захтјева захтјевајући додатне информација о заузетости водова; Подносилац захтјева је на исти одговорио дана 24.01.2013. године наводећи да након добијања додатних 3xE1 линка располажу са 7 Е1 линкова (почетно су имали 4 Е1 линка) али да у часу највећег оптерећења имају заузетост од 211 говорних канала што представља искориштеност од 97,7%;
- да је дана 20.03.2013. године РАК одговорио привредном субјекту Телемацх да је, према информацијама привредног субјекта БХ Телецом, у току испитивање како би се привредном субјекту Телемацх омогућило изнајмљивање 7 нових интерконекијских линкова те се по питању наведене проблематике РАК више неће ангажовати обзиром да је потребно да обје стране поштују услове интерконекије у складу са РИП документом;
- да је привредни субјекат БХ Телецом Подносиоцу захтјева одговорио актом дана 29.03.2013. године у којем се, у битном, наводи да на комутацији СС Алипашино поље нема могућности за проширење Е1 линкова док је на комутацији СС Башчаршија могуће извршити проширење за 3 Е1 линка те да „могу пружити додатни 1 Е1 линком на комутацији МНЦ СА2 чиме се отвара могућност директне реализације међународног саобраћаја преко интерконекијских капацитета привредног субјекта Телемацх“; привредни субјекат је том приликом стекао укупно 11 Е1 водова;
- да је дана 08.11.2013. године привредни субјекат Телемацх упутио привредном субјекту БХ Телецом наруцбеницу за реализацију додатних 3 Е1 линкова на који је одговорено да је привредни субјекат БХ Телецом у могућности да истом омогући 2 Е1 линка (наведено проширење је реализованано 09.01.2014. године);
- да је дана 23.01.2014. године привредни субјекат Телемацх упутио привредном субјекту БХ Телецом наруцбеницу за реализацију додатних 3 Е1 линкова за наредни квартал на који је БХ Телецом одговорио 26.03.2014. године истичући да из техничких проблема

на страни привредног субјекат Телемацх није било могућности тражено проширење извршити раније те да је након отклањања истог тражено проширење реализовано 26.03.2014. године;

- да је у јуну 2014 године услиједило проширење интерконекцијских водова за додатна 3 Е1 вода;
- да су стране потписале Анекс 7 Уговора о интерконекцији на фиксну мрежу БХ Телецома чији је предмет измјена цијена интерконекцијских услуга на основу нове Референтне интерконекцијске понуде за повезивање на фиксну мрежу БХ Телецом д.д. Сарајево број: 00.1-10.3-10564/14-1 од 06.05.2014. године који се примјењује од 01.07.2014. године;
- да привредни субјекат Телемацх није једини интелектовани оператор на мрежи привредног субјекта БХ Телецом, као и то да су расположиви ТДМ портови према наводима из расположиве документације на приступним комутацијама привредног субјекта БХ Телецома ограничени;
- да се у поднесцима привредног субјекат Мтел а.д. Бања Лука и привредног субјекта ЈП Хрватске телекомуникације д.д. Мостар наводи да се одобравање проширење постојећих интерконекцијских капацитета ради на основу планова проширења које оператер доставља квартално, а сходно одредба РИП докумената.

d) у вези преусмјеравања долазног међународног саобраћаја:

- да привредни субјекат Телемацх не спори да БХ Телеком има право да изабере оператора преко којег ће вршити међународно транзитирање у мрежу локалног оператора али је дужан узети у обзир и интересе оператора у чију мрежу се транзитирање врши;
- да је привредни субјекат Телемацх дана 10.01.2013. године упутио молбу привредном субјекту БХ Телецом у вези преусмјеравања саобраћаја који потиче из међународних мрежа према крајњим корисницима привредног субјекта Телемацх, а који је до тада транзитиран према оператору Анекс преусмјери на оператора ХТ Мостар (што је било прихваћено од стране привредног субјекта ХТ Мостар дописом истог дана) све док Телемацх не добије сагласност да међународни долазни саобраћај буде транзитиран преко властитих интерконекција;
- да је наведени захтјев привредног субјекта Телемацх одбијен, између осталог, због разлога што Телемацх у то вријеме није имао закључен уговор о интерконекцији са привредним субјектом ХТ Еронет (извор: Анализа тржишта завршавања (терминацле) позива у индивидуалне јавне телефонске мреже на фиксној локацији - велепродајни ниво од 31.01.2014. године гдје се на страни 16. даје званичан преглед важећих уговора о интерконекцији на дан 31.03.2013. године);
- да је привредни субјекат БХ Телецом понудио да се терминација саобраћаја врши директно у мрежу привредног субјекта Телемацх те је понудио закључивање одговарајућег додатка Уговора о интерконекцији који је потписан од стране привредног субјекта БХ Телецом дана 11.01.2013. године; надлежна служба БХ Телецома упутила је налог за измјену рутирања међународног саобраћаја према крајњим корисницима оператора Телемацх број: 04.3-3.4- 3296/18-12 АМ, од 15.01.2013. године; након провјере је установљено је да постојећа интерконекција мрежа БХ Телецома и Телемацха не подржава овакву могућност јер привредни субјекат Телемацх није био интерконектован на одговарајуће комутације БХ Телецома (акт: Извјештај о

реализацији Налога за измјену рутирања међународног саобраћаја за оператора Телемацх број: 08.2.2-3-4-3296/19-12 ХХ од 18.01.2013.године); Извршна дирекција за технологију и развој сервиса БХ Телецома је након пријема извјештаја исти дан доставила Дирекцији БХ Лине акт Налог за измјену роутинг плана за међународни саобраћај оператора Телемацх тако што се долазни међународни саобраћај према крајњим корисницима Телемацха, који се транзитирао преко оператора Анекс, рутира преко оператора Еуропронет;

- да је БХ Телецом упркос захтјеву Телемацха да међународне позиве транзитира преко ХТ Еронета, одлучио и е-маилом дана 18.01.2013. године обавијестио Телемацх (Есад Ћосовић), да ће се долазни међународни саобраћај даље транзитирати преко привредног субјекта ЕуропронЕТ;
- да је приликом транзитирања позива преко привредног субјекта ЕуропронЕТ дошло до сметњи којих није било док је међународни саобраћај транзитиран преко привредног субјекта Анекс, те да су проблеми трајали пет дана и да су настали код хиљаду бројева који су претходно пренесени из мреже БХ Телецом у мрежу Телемацх;
- да су у циљу омогућавања успоставе интерконекције на основу потписаног Додатка извршена потребна тестирања, набавка неопходних уређаја и подешавања на системима заједно са привредним субјектом Телемацх те је дана 08.05.2013. године реализована услуга према потписаном Додатку уговора која је у функцији;

е) у вези везаних малопродајних услуга:

- да су обје стране сагласане са чињеницом да РАК одобрава цјеновну политику привредног субјекта БХ Телецом и примјену РИП документа;
- да је предмет Правила 67/2012 о моделу ребаланса цијена говорних услуга у Босни и Херцеговини утврђивање граничних цијена за говорне телефонске услуге и то приступна такса, мјесечна претплата, цијена минуте кориштења говорне услуге како у националном тако и у међународном саобраћају за СМП операторе; предметним Правилем су одређени посебни попусти као што су бесплатне минуте у националном саобраћају, социјални пакети, посебни пакети и сл., прописане су горње граничне вриједности цијена прикључне таксе, мјесечне претплате, минуте кориштења говорне услуге у националном/међународном саобраћају; Правило се почело примјењивати од 01.01.2013. године;
- да је РАК актом број: 05-29-3106-2/13 дао Сагласност на Одлуку бр. 00.1-2.1-26267-2/13 од 05.11.2013. године о измјенама и допунама цјеновника услуга у унутрашњем и међународном саобраћају коју је на давање сагласности упутио привредни субјекат БХ Телецом дана 13.11.2013. године;
- да је РАК актом број: 05-29-1427-4/13 дао Сагласност на Одлуку Управе друштва БХ телецом о измјенама и допунама цјеновника услуга у унутрашњем и међународном саобраћају број: 00.1-2.1-2636-11/13 од 11.06.2013. године; достављени приједлог предвиђа увођење нових пакета Моја ТВ БХ, Моја ТВ Басиц, Моја ТВ Пхоне+, Моја ТВ Нет Спеед, Моја ТВ Фулл+ и Моја ТВ Фулл Спеед+, затим дефинише цијене и услове пружања/кориштења пакета као и унапређење постојећих пакета;
- да БХ Телецом у својој понуди нуди како индивидуалне прикључке фиксне телефоније, мобилне телефоније, интернета и МОЈА ТВ, тако и наведене услуге у пакету (дуо, трио и квадро пакете);

- да индивидуална мјесечна претплата за фиксну телефонију износи 15 КМ и она укључује 150 минута позива према фиксној мрежи БХТ;
- да индивидуална мјесечна претплата за МОЈА ТВ износи 22,23 КМ и укључује цца 154 канала;
- да постоје двије врсте пакета Моја ТВ + приључак фиксног телефона; цијена једног од њих износи 26,33 и укључује цца 150 канала и 1500 минута за позиве према свим фиксним мрежама у БиХ; цијена другог пакета износи 29,25 и укључује неограничен саобраћај према фиксној мрежи БХ Телецома, цца 150 канала Моја ТВ и позивање једног броја из мобилне брже БХ Телецома са попустом од 50%;
- да уговори за дуо пакет могу бити временски орочени на 24 мјесеца, а а могу бити закључени и без тог временског орочења с тим да претплатник који не закључи уговоре на 24 мјесеца сваки мјесец плаћа додатних 10 КМ за кориштење опреме која је потребна за реализацију услуге из чега произилази да претплатник који се опредјели да не закључи уговор на 24 мјесеца за исту услугу годишње плаћа 1200 КМ више од претплатника који закључи Уговор на 24 мјесеца;
- да цијена најјефтинијег трио пакета износи 39 КМ и укључује фиксну телефонију (1500 бесплатних минута за позиве према фиксним мрежама, Моја ТВ и интернет; цијена другог трио пакета износи 51КМ и укључује неограничен саобраћај у фиксној телелфонији, Моја ТВ и интернет;
- да фиксни програмски трошкови по претплатнику износе 12,71 КМ;
- да је евидентан пад броја индивидуалних претплатника код БХ Телецома, а раст броја претплатника пакетираних услуга;
- да је најзаступљенији дуо пакет чија цијена износи 26,33 КМ, а укључује фиксну телефонију и Моја ТВ канале; у 2012 години је 36.819 претплатника користило овај пакет док је у 2014. години тај број повећан на 52.503;
- да је у 2012. години 10,31% претплатника користило дуо пакет док је у 2014 години тај проценат износио 18,36%.

9. Оцјена доказа

Члан 9. став (1) Закона прописује да привредни субјекат има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такођер узимајући у обзир учешће тог привредног субјекта на тржишту, учешће које на том тржишту имају његови конкуренти, као и правне и друге запрехе за улазак других привредних субјеката на тржиште.

Члан 9. став (2) Закона претпоставља да привредни субјекат има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има учешће веће од 40,0%

Злоупотреба доминантног положаја, у складу са одредбама члана 10. став (2) Закона, посебно се односи на:

- а) директно или индиректно наметање нелојалних куповних и продајних цијена или других трговинских услова којима се ограничава конкуренција;
- б) ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача;

- ц) примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај;
- д) закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

Из утврђеног чињеничног стања неспорно произилази да је Управа БХ Телецома донијела РИП документ којим су дефинисани сви услови везани за успоставу интерконекције између БХ Телецома као доминантног оператера и Подносиоца захтјева (као алтернативног оператера) те да је РИП-ом, између осталог, утврђена обавеза End-to-end all the way ISDN тестова по Q.788 стандарду.

Тестирање се изводи у обиму и фазама утврђеним у Прилогу 6 РИП документа. Процедура повезивања и тестирања траје најдуже 30 дана од дана почетка тестирања. Рок се може из објективних разлога продужити само уз обострану сугласност страна у писаној форми којом ће се стране сагласно изјавити да продужење рока не може представљати правни основ за покретање било каквих спорова у будућности.

End-to-end ISUP тестови по Q.788 стандарду су прописани Прилогом 6. РИП документа и као такви представљају обавезу за све оператере који користе услуге интерконекције.

Конкурентијски савјет је цијенио чињеницу да је законски заступник привредног субјекта Телемацх дана 19.07.2012. године потписао Сагласности о продужењу рока тестирања коју је дана 26.07.2012. године потписао и Елвидин Ковача за привредни субјекат БХ Телецом. Уговорене стране су овим потврдиле да су сагласне да се рок за повезивање и тестирање, које је започело дана 03.05.2012. године, из објективних разлога продужи. Предметна Сагласност хронолошки даје приказ свих подузетих радњи и активности привредних субјеката Телемацх и БХ Телецом, почевши од 12.06.2012. године, везане за тестирање сигнализације као и име привредног субјекта на чијој је страни била одговорност уколико је долазило до одлагања или проблема у повезивању (доступност сарадника привредног субјекта Телемацх, квар мјерног инструмента на страни привредног субјекта БХ Телецом, проблеми на физичком нивоу на страни привредног субјекта Телемацх, неуспјешно извршавање End-to-end ISUP тестова по Q.788 стандарду привредног субјекта Телемацх и сл).

Стране су се наведеном Сагласношћу сложиле да ће процес тестирања, у складу са РИП документом, бити окончан у року од 30 дана од дана обостраног потписивања исте и да ово продужење рока не може представљати правни основ за покретање било каквог спора у будућности са било које стране. Тестови су успјешно окончани са десетак дана закашњења, дана 04.09.2012. године на приступној комутацији СС Башчаршија, односно 11.09.2012. године за приступној комутацији СС Алипашино поље.

Конкурентијски савјет је узео у обзир да РАК, у свјетлу своје законске улоге и регулативе, даје сагласност на РИП документ, који доноси Управа Дионичког друштва БХ Телецом, а на основу Статута Дионичког друштва. РИП документ се доноси у складу са Законом о комуникацијама БиХ, Одлуком о политици сектора телекомуникација за период 2008-2012, Правилном о интерконекцији РАК-а 51/2010, Дозволом за јавног оператора фикне телефоније и Листом оператора са значајном тржишном снагом.

Из наведеног произилази да је извођење END.TO.END ISUP тестова по Q.788 стандарду као такво прописано РИП документом БХ Телецома, а истим су регулисани сви аспекти везани за успоставу интерконекције за повезивање на фиксну мрежу БХ Телецома између БХ Телецома као доминантног оператера и Подносиоца захтјева као алтернативног оператера. Поред наведеног, РИП документ се као такав примјењује на све алтернативне оператере са којима БХ Телецом потписује уговоре о интерконекцији те су наведени тестови успјешно реализовани са свирн интерконектованим операторима БХ Телецома.

Подносилац захтјева се, имајући у виду наведено, евентуално могао обратити РАК-у те указати на проблеме настале у фази успоставе интерконеције али је према властитим наводима одустао од истог те се истом интензивно почео обраћати након успоставе интерконеције и то због недовољних интерконецијских капацитета насталих кашњењем у успостави интерконеције и инсистирањем привредног субјекта БХ Телецом на задржавању капацитета који су тражени у иницијалном захтјеву за интерконецију.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је утврдио да је привредни субјекат Телемацх приступајући поступку интерконеције са привредним субјектом БХ Телецом прихватио услове из важећег РИП документа, да је привредни субјекат БХ Телецом прописујући услове, односно обавезе End-to-end all the way ISDN тестова по Q.788 стандарду поступао на начин прописан РИП документом који се примјењује на све интерконецијске оператере привредног субјекта БХ Телецом те се не може сматрати да је предметним поступањем директно или индиректно наметнуо трговачке услове којима се ограничава конкуренција, у смислу члана 10. став (2) под а) Закона.

Када је ријеч о сигнализацијском повезивању привредних субјеката учесника у предметном поступку Конкурентијски савјет је у обзир узео да Подносилац захтјева приликом достављања иницијалног Захтјева за успоставу интерконеције у 2012. години није тражио два одвојена сигнализацијска линка већ је други одвојени сигнализацијски линк затражио у новембру 2014. године.

Привредни субјекат БХ Телецом је на запримљени захтјев одговорио 19.12.2014. године (након ургенције Подносиоца захтјева од 16.12.2014. године) предлажући два начина реализације сигналног линка након чега се Подносилац захтјева определио за успоставу новог сигнализацијског линка на СТП Зеница. Налог за успоставу другог сигнализацијског линка креиран је 05.03.2015. године, дана 24.03.2015. године обезбјеђен је нови оптички преносни пут за реализацију другог сигналног линка, а подизање другог сигнализацијског линка је договорено за 07.04.2015. године.

Из наведеног произилази да је поступак договарања и усаглашавања око реализације другог сигналног линка трајао од новембра 2014. године до априла 2015. године али Конкурентијски савјет, обзиром на техничку природу успоставу сигнализацијског линка, не може са сигурношћу тврдити да је било ријечи о одуговлачењу поступка па самим тим нити утврдити да је привредни субјекат БХ Телецом ограничио технички развој на штету потрошача, те примјенио различите услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме би се Подносиоца захтјева довео у у неравноправан и неповољан конкурентски положај у смислу члана 10. став (2) под б) и ц) Закона.

Овдје се опет потребно позвати на РИП документ имајући у виду да РИП документ, у дијелу који третира наведену област, наводи да ће, уколико оператер тражи да му се обезбиједи додатни сигнални линк без обзира на саобраћајне потребе БХ Телецом, исти обезбиједити у складу са „техничким условима“ и по посебном уговору.

Конкурентијски савјет је такођер неспорно утврдио да је привредни субјекат Телемацх дана 10.01.2013. године упутио молбу привредном субјекту БХ Телецом да међународни саобраћај транзитира преко ХТ Еронет, а који је до тада транзитиран преко привредног субјекта Анекс те да је у прилогу те молбе достављен допис привредног субјекта ХТ Еронет у којем изражава спремност да транзитира међународни саобраћај према привредном субјекту Телемацх.

БХ Телецом је тај захтјев одбио те је одредио да транзитирање међународног саобраћаја за Телемацх обавља привредни субјекат ЕуропроНЕТ због ниже цијене коју је ЕуропроНЕТ понудио.

Приликом транзитирања позива преко привредног субјекта ЕуропроНЕТ дошло је до сметњи који су трајали неколико/пет дана, а који су се настали код хиљаду бројева који су претходно

пренесени из мреже БХ Телецом у мрежу Телемацх. Радило се искључиво о међународним долазним позвима.

БХ Телеком је у свом очитовању навео да нису могли одобрити транзитирање међународног саобраћаја преко привредног субјекта ХТ Еронет јер овакав захтјев није био у складу са принципима интерконеције обзиром да оператор који транзитира међународни саобраћај, у овом случају БХ Телецом, за мрежу неког од оператора (у овом случају привредни субјекат Телемацх), сам одабире руту за усмјеравање на основу важећих уговора и понуђених комерцијалних увјета под којима други оператори нуде услугу транзитирања и терминирања међународног саобраћаја у наведену мрежу.

Цијена терминирања међународних позива у мреже привредног субјекта БХ Телецом и оператора у БиХ је предмет комерцијалног договора али у складу са одредбама РИП документа. Наведене услуге подразумјевају комерцијални договор између оператора, а за реализацију се морају испунити 2 услова: да постоје реализовани интелектуални линкови за међународни саобраћај и да је понуђена цијена терминације међународног саобраћаја у мрежу оператора најнижа на тржишту, како би оператор транзитер међународног саобраћаја (БХ Телецом) имао пословни интерес да директно усмјери саобраћај на мрежу у којој међународни позив терминира.

До момента уговарања и успоставе интерконецијског линка за међународни саобраћај са привредним субјектом Телемацх (што је наступило накнадно 08.05.2013. године потписивањем Додатка уговора о интерконецији) БХ Телецом је имао право да међународни саобраћај за мрежу Телемацха рутира, односно транзитира преко оног оператора који је на тржишту нудио најнижу цијену терминације међународних позива у Телемацх мрежу, а са којим је БХ Телецом имао расположиве интерконецијске капацитете за међународни саобраћај (у конкретном случају то је био привредни субјект ЕуропроНЕТ).

И сам Подносилац захтјева наводи да је привредни субјекат БХ Телецом, „имао право да изабере оператора преко којег ће вршити међународно транзитирање у мрежу локалног оператора, у овом случају мрежу Телемацх-а“, али да је том приликом био „дужан да узме у обзир и интересе оператора у чију мрежу се транзитирање врши“. Подносилац захтјева даље истиче, „да је избор ЕуропроНета-а као транзитног оператора довео до тога да Телемацх-ов међународни промет неколико дана буде у прекиду из разлога што ЕуропроНет-ов сустав није функционирао“.

Конкурентијски савјет је стога, слиједом свега наведеног, а узимајући у обзир све околности које су довеле до наведених проблема, утврдио да су сметње у транзитирању међународног саобраћаја настале у партнерској мрежи преко које је БХ Телецом транзитирао позиве према привредном субјекту Телемацх (ЕуропорНет), а не од стране привредног субјекта БХ Телецом што привредни субјект БХ Телецом није могао предвидјети.

Ради наведеног Конкурентијски савјет није могао утврдити повреду привредног субјекта БХ Телецом у смислу ограничавања техничког развоја на штету потрошача у смислу члана 10. став (2) под б) Закона.

У вези издавања сагласности за изградњу сопствене инфраструктуре, Конкурентијски савјет је неспорно утврдио, када је у питању давање дозволе за изградњу инфраструктуре на локалитету Какањ да је дана 20.11.2012. године издата Сагласност број: 13.2.3.4-3.16-10503 оператору Телекабел д.о.о. Зеница на изградњу ЦАТВ мреже у општини Какањ на дионици Гроце - Повезнице - Какањ и то два мјесеца након што је упућен захтјев. Имајући у виду да је између подношења захтјева за сагласност и издавања сагласности дошло до размјене поднесака у којем је БХ Телеком обавјештавао Подносиоца захтјева да је пред надлежним инспекцијским органима покренуо поступак због чињенице да је Подносилац захтјева на другој локацији своју инфраструктуру градио без претходне сагласности БХ Телецома, Конкурентијски савјет је оцјенио да рок од два мјесеца не представља неразумно дугачак рок за достављање сагласности.

Када је у питању одбијање давања сагласности на локалитету Мошћаница Подносилац захтјева, у складу са чланом 36. Закона, није успио доказати на који начин је одбијање давања сагласности за изградњу инфраструктуре која је већ изграђена ограничила производњу, тржиште или технички развој на штету потрошача.

Конкурентијски савјет је утврдио да је БХ Телеком испоштовао обавезе које су прописане РИП-ом када је у питању повећање интерконекцијских линкова привредног субјекта Телемацх те да је квартално, а у складу са расположивим капацитетима, долазило до повећања броја интерконекцијских линкова. Неспорно је да привредни субјекат Телемацх није једини интерконектовани оператор на мрежи привредног субјекта БХ Телецом, као и то да су расположиви ТДМ портови према наводима из расположиве документације на приступним комутацијама привредног субјекта БХ Телецома ограничени. Такође је неспорно утврђено и да остала два доминантна оператора на исти начин одобравају проширење постојећих интерконекцијских капацитета. Такође је утврђено да се и осталим алтернативним операторима повећање интерконекцијских линкова одобрава на исти начин.

Приликом утврђивања релевантног стања у вези цијена малопродајних услуга и евентуалног унакрсног субвенционирања појединих услуга, Конкурентијски савјет је анализирао и цијене појединачних услуга као и цијене истих услуга у различитим пакетима. Конкурентијски савјет цијени да се ради о релативно великим разликама уколико се услуга купује појединачно и уколико се купује у пакету (како је показано у утврђеном чињеничном стању, цијена појединачног прикључка фиксне телефоније износи 15 КМ, цијена основног пакета Моја ТВ услуге износи 22,23 КМ, док цијена пакета ове двије услуге износи 26,33КМ, из чега произилази да попуст износи цца 30%), поготово ако се у обзир узме у обзир чињеница да пакети услуга могу бити временски орочени на 24 мјесеца, а могу бити закључени и без тог временског орочења с тим да претплатник који не закључи уговоре на 24 мјесеца сваки мјесец плаћа додатних 10 КМ за кориштење опреме која је потребна за реализацију услуге, из чега произилази да претплатник који се опредјели да не закључи уговор на 24 мјесеца за исту услугу годишње плаћа 1200 КМ више од претплатника који закључи Уговор на 24 мјесеца.

Приликом утврђивања да ли БХ Телецом одређену услугу нуди испод цијене коштања или да ли врши унакрсно субвенционирање одређене услуге, Конкурентијски савјет је у обзир узео и чињеницу да БХ Телецом као вертикално интегрисани привредни субјекат рачуноводствено не води одвојену приходовну и расходовну структуру по појединим врстама услуга те да процес успостављања трошковоног рачуноводства и рачуноводственог одвајања још увијек није реализован, да зависи од активности и одлука регулатора те да је иста ситуација и код друга два доминантна оператора. Код анализе цијена појединих услуга и евентуалних трошкова који прате исте, Конкурентијски савјет је цијенио и чињеницу да се код доминантних оператора иста инфраструктура и исте организационе јединице односно људски ресурси користе за пружање више услуга те даје тешко поуздано раздвојити ове трошкове.

Имајући у виду наведено, Конкурентијски савјет није могао изван сваке сумње утврдити да се ради о цијенама услуга испод цијене коштања као и да се ради о унакрсном субвенционирању услуга. Такође је у обзир узело чињеницу да Подносилац захтјева, у складу са чланом 36. Закона, није доставио доказе којима би поткријепио своје наводе у погледу унакрсног субвенционирања те да Конкурентијски савјет није као доказ могло цијенити просту рачуницу на бази процјена без конкретних доказа.

Конкурентијски савјет је приликом одлучивања о наведеном, цијенио и податак да и сам Подносилац захтјева има сличну праксу давања попушта код пакетираних услуга у односу на појединачне услуге, те чињеницу да сличну праксу имају и остали конкуренти на релевантном тржишту.

Слиједом свега наведеног, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

10. Трошкови поступка

Чланом 108. став 1) Закона о управном поступку је прописано да у рјешењу којим се поступак завршава, орган који доноси рјешење одређује ко сноси трошкове поступка, њихов износ и коме се и у којем року имају исплатити, а чланом 105. став 2) истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више страна са супротним интересом, страна која је изазвала поступак, а на чију штету је поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку.

Према одредбама члана 105. став (3) Закона о управном поступку трошкови за правно заступање надокнађују се само у случајевима кад је такво заступање било нужно и оправдано.

Подносилац захтјева је доставио дана 08.01.2015. године поднеском број: 06-26-2-012-35-ИИ/14, спецификацију трошкова поступка у износу од 9.071,75 КМ која се састоји од слиједећих трошкова: 1) састав захтјева према Конкурентијском савјету 1.281,00 КМ, 2) такса на захтјев 1.000,00 КМ, 3) припрема изјашњења на одговор БХ Телецома 1.281,00 КМ, 4) приступ и заступање на усменој расправи пред Конкурентијским савјетом дана 23.12.2014. године 1.281,00 КМ, 5) путни трошкови савјетника Телемацха 1.447,75 КМ, 6) поднесак од 29.12.2014. године 1.281,00 КМ те 7) такса на рјешење 1.500,00 КМ.

Допуну трошковника Подносилац захтјева је доставио дана 08.04.2015. године поднеском број: 06-26-2-012-64-ИИ/14 наводећи и додатне трошкове и то: 8) припрема поднеска од 06.02.2015. године 1.281,00 КМ, 9) припрема поднеска од 17.02.2015. године од 1.281,00 КМ те 10) усмена расправа од 08.04.2015. године 1.281,00 КМ. Уз износ од 2.195,50 КМ што представља трошак ПДВ од 17% укупан износ трошкова Подносиоца захтјева износи 15.110,25 КМ.

Противна страна није поднијела захтјев за накнаду трошкова поступка.

Конкурентијски савјет је одбио захтјев за накнаду трошкова пуномоћника Подносиоца захтјева, обзиром да је Подносилац захтјева предметни поступак изазвао својим дјеловањем и да је исти завршен на његову штету. Стога, Подносилац захтјева не остварује право на накнаду трошкова у смислу члана 105. став (2) Закона о управном поступку.

Имајући у виду наведено, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

11. Административна такса

У складу с чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка ф) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентијским савјетом («Службени гласник БиХ», број 30/06 и 18/11) Подносилац захтјева је на ово Рјешење обавезан платити административну таксу у износу од 1.500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

12. Поука о правном лијеку

Против овога Рјешења није допуштена жалба.

Незадовољна странка може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објаве овог Рјешења.

Предсједник

Иво Јеркић